

04.10–17.10.2012

SELVER
**LÄÄDA-
PÄEVAD**

149
0,30/kg
tavahind 2,09

**PÄEVA-
PAKKUMINE**
Teisipäev 16:10

-28%

Happy klombistuv kassiliiv
5 kg

329
43,87/L
tavahind 4,80

**PÄEVA-
PAKKUMINE**
Teisipäev 16:10

-31%

Sensodyne hambapasta
Whitening, 75 ml

999
tavahind 17,50

**PÄEVA-
PAKKUMINE**
Teisipäev 16:10

-42%

Tallent puhur
1000/2000W
pöörlev, 1 tk

2999
tavahind 41,90

**PÄEVA-
PAKKUMINE**
Teisipäev 16:10

-28%

Vido õliradiaator,
9 ribi, 1 tk

www.selver.eu
Toodetud Eestis

Fotodel on illustratiivne tähendus. Pakkumised kehtivad kuni kaupa jätkub.

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 240 | TEISIPÄEV, 16. OKTOOBER 2012

●●● ajaleht.epl.ee

Pärast prokuratuuri eilset otsust jagas justiitsminister Kristen Michal (vasakul) Reformierakonna kontoris heal meelel kommentaare, Silver Meikarit oli aga raskem tabada ja ta jäi uudise suhtes kidakeelsemaks.

Fotod: Rauno Volmar, Andres Putting

Silvergate'i suurim kaotaja: Michal, Meikar või Sina?

Riigiprokuratuuri otsus lõpetada Reformierakonna rahaskandaali menetlus süüdistust esitamata mõjutab tõenäoliselt poliitilist maastikku rohkem, kui me praegu aimata oskame. „Selles mõttes jääb kahtlus, kas tõele vastavad Silver Meikari või talle vastupidi-seid ütlusi andnud isikute väited [- - -], alati-seks kõrvaldamata,” kirjutas juhtiv riigiprokurör Heili Sepp menetluse lõpetamise määru-ses.

Kuigi kõik kahtlustatavad – kaks riigiko-gu liiget, justiitsminister ja veel mõned era-konna juhtivtöötajad – saavad nüüd alati öel-

da, et näete, tõendid puuduvad, annab palju-dele juba selle lõpetamisdokumendi lugemi-ne põhimõttelist kinnitust, et rahaga trikitati.

Silver Meikar, kes 22. mail Postimehes il-munud artikliga selle poliititormi üles keeru-tas, saab alati öelda, et näete, prokuratuur ei kahtle minu aususes. Kuid paljude arvates oli ta lihtsalt pahatahtlik.

Kõige keerulisemaks võib otsus osutuda hoopiski riigiprokuratuuri jaoks: põhjalikult kahtlustust uurides jõuti olukorda, kus tuli kõrge tasemega juhtumi puhul taas kord lep-

pida sellega, et ollakse jõuetud. „Ei olegi või-malik tõsikindlalt tuvastada, mis täpselt 2009–2010 Silver Meikari kirjeldatud perioodil Re-formierakonna rahastamisel toimus. [- - -] Ala-ti kui tulemus jääb ebaselgeks, on kindlasti ju kurb meel – tahaks teada saada,” tõdes juhtiv riigiprokurör Sepp.

Ükskõik mis vaatenurgast seda juhtumit vaadata, kõige suuremaks kaotajaks jääb ik-kagi valija ja kodanik, kelle kahtlused jäid koh-tus kõrvaldamata. Alati-seks, nagu prokuratuur ütles. **• Lauri Tankler lk 2–3**

Tallinna linnahalli närune olevik ja tume tulevik

Linnahalli puhul on võtmeküsimus, kuidas seda ülal pidada. Piirkonda arendades on kõige tähtsam, et tallinlaste ligipääs merele säiliks, kirjutab Veronika Valk. **lk 12–13**

Supersööst maapinna poole

Eesti Päevaleht annab põhjaliku ülevaate kos-mose piiril õhukapslist välja hüpanud Felix Baum-gartneri ekstreemsest ettevõtmisest.

lk 10–11

Tero Taskila viimased nädalad?

●● Käivad jutud, et Taskila võib Estonian Airi juhi kohalt sülle sappa saada novembris, kui avalikustatakse III kvartali majandustulemused.

●● Minister Juhan Parts hoidub selge sõnaga ütlemast, kas ta toetab Taskila ametisse jäämist või mitte. **lk 9**

JUHTKIRI

Poliitika maine sai pleki juurde

Kontrolli tulemusel ei leidnud need kahtlused kinnitust, tõlgendavad justiitsminister Kristen Michal ja riigikogu liige Kalev Lillo eilset prokuratuuri teadet neid puudutava kriminaalasja lõpetamise kohta. Kuidas nii?! Riigiprokurör Heili Sepa sõnum ei olnud sugugi nii ühemõtteline, ta ütles ju hoopis, et „kriminaalasjas kogutud tõendid ei võimalda kõrvaldada kahtlust selles, kas kahtlustatavad panid toime neile inkrimineeritud kuriteod, ning täiendavaid tõendeid koguda ei saa, siis ei ole süüdistuste esitamine võimalik”. Samuti tuleb rõhutada, et Silver Meikari väited jäid küll tõendamata, kuid prokuratuur ei kuulutanud neid ka valeks.

Juriidiliselt võivad Michal ja Lillo nüüd olla puhtad, aga prokuratuuri kogutud andmete – olgugi need ühemõttelise tõendusliku tähenduseta – hulgas on piisavalt palju sellist, mis neile (ja kogu Reformierakonnale) edaspidigi varju heidab. Paljastas ju prokuratuuri analüüs 22 reformierakondlast, kelle käitumine jättis mulje varjatud annetuskeemis osalemisest. Nad olid enne annetust teinud oma pangakontole sama suure sularaha sisse-

makse või saanud samaväärse ülekande sõbralt/sugulaselt. Neid tehinguid seletades ei kasutatud küll nii fantastilisi selgitusi kui raha täis portfelli tänavalt leidmine, aga näiteks põhjendused nagu „tege-

Vastutusest

Michali maine parandamiseks ei piisa praalimisest, et kahtlused ei leidnud kinnitust.

mist oli minu oma rahaga, kuna hoian raha kullas, hõbedas ja valuutas” või „võib-olla mõni sõber tagastas laenu” ei mõju ka eriti usutavalt.

Lühidalt öeldes jätab prokuratuuri määrus neile, kes uskusid Michalit, võimaluse Michalit edasi uskuda, ja neile, kes uskusid Meikarit, võimaluse uskuda edasi Meikarit. Kui Michal tahab, et teda uskujate (või vähemalt selle uskujate, et õppetunni saanuna pöörab ta puhtama lehekülje) hulk kasvaks, ei piisa praalimisest, et kahtlused ei leidnud kinnitust. Tema mainet võiks nüüd aidata parandada tõhus tegevus erakondade rahastamise läbipaistvamaks muutmise nimel. Kevadel, kui skandaal puhkes, esitasid valdkonda tundvad inimesed palju asjalikke ideid, kuidas seda teha saaks.

Kahjuks paistab reformierakondlaste reaktsioonist prokuratuuri määrusele, et need ettepanekud jäetakse nüüd unustusse. Saab ju öelda, et süütegu ei olnud ja erakondade rahastamise läbipaistvusel pole ka tegelikult viga midagi. Opositsioon on samuti vait, sest Keskerakonnal on kapis omad luukered. Praegune olukord, kus poliitikuid sisuliselt ei olegi võimalik vastutusele võtta, sobib neile kõigile. Valijatele see ei sobi, sest süvendab Eesti poliitilise elu allakäiku. ●

REPLIIK

Head uudised kosmosest

Positiivseid uudiseid, mis tõmbaksid masside tähelepanu, ei ole lihtne leida. Üks selliseid lugusid viimasest ajast on austerlase Felix Baumgartneri hüpe kosmose piirilt maapinnale. Ammu pole kerkinud teemat, mis oleks inimeste Facebooki-seintel nii suure tähelepanu osaliseks saanud. Stratosfäärist langevarjuga alla hüppamine on inimvõimete piiri kompamine ja teene teadusele, kuid alahinnata ei maksa ka sündmuse meelelahutuslikku mõju.

Sügispimedus süveneb, prokuratuurist tuleb nõutuks-tegevaid sõnumeid ja elektri hind valmistub suureks hüppeks – selle kõige taustal mõjub ulmelise ettevõtmise teoks saamine paljudele inspireerivalt ka märksa maisemate asjadega tegeledes. ● **Erik Rand**

Lk 4 Andres Kasekamp: Leedu populistide edu tekitab muret.
Lk 4 Jüratė Novagrockienė: Uspaskihh ei pruugi peaministriks saada.

ÜLEKÄIGURAJAL AUTO ALLA

Pühapäeval juhtus Tallinnas kaks liiklusõnnetust, milles said viga ülekäigurada ületanud jalakäijad. Sõpruse puiestee, Keskuse ja Sütiste tee ristmikul sõitis 17-aastasele neiuale otsa Volkswage-

ni roolis olnud 23-aastane Sele-ne. Tund hiljem sai 52-aastane Artur Majaka tänaval löögi Nissanilt, mida juhtis 71-aastane Enn. Mõlemad kannatanud toimetati haiglasse. **EPL**

LEEDU TULEMUSED

Leedu parlamendivalimised ja referendum tuumaelektrijaama rajamise üle on toimunud: seimi pääses seitse erakonda, juhib Tööerakond ja valijad on tuumajaama rajamise vastu. **Delfi**

Silver Meikar: Eesti V riigikogu liikmed on

Silver Meikar küsib, kuidas peame seadusepügalaid täitma, kui seaduselojad ise neid ei täida.

Meikar on rahul, et tänu skandaalile peeti erakondade rahastamise üle sisuline debatt.

Mingite inimeste süüdi mõistmine poleks probleemi olematuks muutnud.

Intervjuu

Kärt Anvelt
vanemtoimetaja

●● **Kahtlused jäid tegelikult üles ja need oleks saanud maha võtta ainult kohus. Olete te pettunud, et asi tegelikult kohutusse ei jõudnud?**

Minu jaoks oli suur üllatus, et see kriminaalasi üldse algata-ti. Kui keerata aega viis kuud tagasi, siis olin kõike seda ju erakonnas varem rääkinud ning poliitilise korrupsiooni ohtudest ka artikleid kirjutanud.

Mõte oli tegelikult minna asjaga edasi erakonna sees. Aga hetkel, kui lõpetati Priit Toobali ja Ester Tuiksoo kriminaalasi, mille puhul oli enne tehtud hulk toiminguid ja olemas olid tõendid, sain selgeks, et ka mõjuvõimuga kauplemise paragrahv on vildakas.

Oli näha, et erakonna sees mingit muutust teha ei tahe-ta ja realselt mingit kriminaalasja algatada pole võimalik – sest pole lihtsalt vastavat paragrahvi. Nii oligi minu jaoks ainus valik minna avalikkuse ette ja öelda, et olen oma elus vigu teinud. Soovisin sellega olukorda parandada.

●● **Kui kriminaalasi algatati, ütlesite, et teie eesmärk pole kellegi tagasiastumine ega kriminaalsüüdistuse saamine. Ometi – kuidas te nüüd asja suhtute?** Minu suur lootus oli, et erakonnad kasutavad seda võimalust ja võtavad sisuliselt erakondade rahastamise teema üles. See oleks olnud harukordne võimalus. Ühiskond ütles ju selgelt, et pole ebasedusliku rahastamisega nõus.

Kahtlemata häiris mind sügavalt ka siiani toimuv isiklik rünnak ja teemadest kõrvale hiilimine.

Kuid nüüd häirib mind üks teine asi. Me võime ju arutada, kui suur oli sellise annetamise oht riigi julgeolekule, kui suur oli korrupsioon ja summad. Antud hetkel aga räägitakse, et see on mingi sõna vastu usu küsimus. Paljude lugejate jaoks võibki see nii olla, aga minu jaoks ei ole. Mina tean seda, et Eesti Vabariigi ministrid ja riigikogu liikmed on valatanud oma valijatele, meediale ja õiguskaitseorganitele. Selles on peamine küsimus.

●● **Siit jõuame poliitikute käitumise kõrgendatud nõuete juurde.**

Just. Nad peavad olema otse-ses mõttes eeskujuks ja eelkõige just seaduste järgimisel. Mis õigus on seaduselojatel rääkida, kuidas me kõik peame täitma seadusepügalaid, kui

Muidugi ei suuda üks artikkel asju muuta ja ei ole ka mõtet seda oodata.

seaduselojad ise neid ei täida? Kuidas saakski nii tekkida usaldus poliitika ja poliitikute vastu?

●● **Tuleb see teile üllatuseks, et peaaegu kõik tunnistajana üle kuulatud Reformierakonna liikmed andsid ütlusi, et nad ei tea midagi teadmata päritolu sularaha kandmisest erakonnale ja kõik nende enda ülekanded olevat tehtud nende isiklikust varast?**

Jah, tuli küll. Sest ma tegelikult ju lootsin, et paljud minuga sarnased inimesed tunne-

Kristen Michal ja Kalev Lillo andsid eile Reformierakonna kontoris rõõmsalt

vad, et nad on teinud vigu, kuid näevad nüüd võimalust asja parandada. Nii et jah, see oli ebameeldiv üllatus.

●● **Kristen Michal viitas oma tunnistuses, et teie annetatud vaidlusobjektiks oleva raha näol võis olla tegemist teie europarlamenti valimiste kampaaniakulude hüvitamisega.** See ei olnud kampaaniakulude hüvitamine.

●● **Michal viitas oma tunnistuses ka, et tal puudub usk teie aususes, sest te olevat ühel kohtumisel väljendanud rahulolematust oma positsiooniga ja vihjanud, et sooviks erakonnalt saada paremat positsiooni, paremat pakumist või paremat sissetulekut. Üks teine tunnistaja toetas teda, öeldes, et teil on kombeks jätta asjad lõpuni rääkimata.**

Kui pärast riigikogu valimisi oli erakonnas juttu, mida ma tahaksin edasi teha, oli minu seisukoht lihtne: ma ei saanud

valimistel piisavalt häält, aga ma jätkan kindlasti poliitikas kas või oma kirjutiste kaudu. Mul polnud mingeid eeldusi, soove ega nägemusi saada mingit sooja kohta erakonnas.

●● **On see osa teievastastest laimukampaaniast?** Ma arvan, et üks viis teema kõrvale juhtimiseks on alati motiivide kahtluse alla seadmine. Vana tõde on, et sõnumitooja lüüakse maha. Teisisõnu – kui toimub vestlus ja keegi tõstatab probleemi, siis ei hakata tegelema probleemiga, vaid inimesega, kes julges öelda, et „kuningas on alasti”. Ja minu n-ö motiive on juttude põhjal olnud erinevaid, osa neist täiesti absurdsed. *A la* äkki ikka loome Jöksiga mingit erakonda, ja kas või seesama süüdistus, nagu ma oleksin tahtnud saada erakonnas kõrgemat positsiooni ja sellepärast kirjutasin selle artikli.

Google'it ähvardab konkurent-
sipoliitika võimaliku rikkumise tõt-
tu kohtuasi. Föderaalkaubandus-
organisatsioon süüdistab Google'it
monopolistaatuse kuritarvitamises.

ADVOKAAT VANGI

Advokaat Vello Luik läks eile kol-
meks kuuks Tartu vanglasse
karistust kandma. Maikuu kohtu-
otsuse järgi omastas ta pankroti-
haldurina töötades ligi 5,6 miljo-
ni krooni eest pankrotivara. **Delfi**

ŠOTIMAA ISESEISVAKS

London ja Šotimaa sõlmisid täna
iseseisvusreferendumi kokkulep-
pe, mis võib muuta Šotimaa ise-
seisvaks riigiks. Šoti iseseisvus-
referendum korraldatakse 2014.
aasta sügisel. **BBC**

KANTSELIIDIVASTANE PÄEV

Soomes tähistati eile esimest
korda rahvusvahelist selge keele
päeva, et meenutada, et selge ja
arusaadav keel, sh ka seadustes
ja ametiasutuste dokumentides,
on kodanikuõigus. **ERR**

HEAD VALITSEJAT POLE

Mo Ibrahim Aafrika hea valit-
semise viie miljoni dollari suu-
rune auhind jäi välja andma-
ta – kriteeriume ei täitnud üks-
ki kandidaat. Sama juhtus ka
2009. ja 2010. aastal. **BBC**

Reformierakond vabariigi ministrid ja valetanud

intervjuusid – kuna vaidlus jäi sisuliselt viiki, ei tulnud neil kaotaja rolli etendada.

Foto: Rauno Volmar

No kuulge! Kui see artikkel
erakonna juhtimises mingit
muutust kaasa ei toonud, siis
mis positsioonist me rääkida
saame? Needsamad inimesed
juhivad ju endiselt erakonda.
Aga kui hakata motiividega
tegelema, siis lähebki tähele-
panu põhiteemast kõrvale.

**See on olnud minu
valik. Ma ei kahetse,
et ma selle teemaga
avalikkuse ette tulin.**

●● Kas te kardate erakonna
kättemaksu?

Jumal tänatud, et me elame
demokraatlikus õigusriigis.
Ma olen alati hinnanud neid
inimesi, kes on autoritaarsetes
režiimides julgenud välja astu-
da. Alates Aung San Suu Kyist
ja lõpetades kas või Pussy Rio-

tiga. Nende saatus on oluli-
selt hullem – trellid. Mõnedes
ühiskondades lüüakse inime-
si ka maha. Eestis, demokraat-
likus riigis ja Euroopa Liidu
liikmesriigis, pole vaja sellist
asja karta. Võib ette tulla eba-
mugavusi ja ongi tulnud, kuid
see on olnud minu valik. Ma
ei kahetse, et ma selle teemaga
avalikkuse ette tulin. Jah, isik-
likud rünnakud on olnud eba-
meeldivad, aga ma loodan, et
need lõpevad.

●● Ütlesite, et erakondade ra-
hastamises on kindlasti mida-
gi juba muutunud. Millest see
veendumus?

Esiteks ma ei usu, et ükski era-
kond julgeks samasugust skee-
mi kasutada. Teiseks – nagu ka
Michal ja Lillo oma pöördum-
ises ütlesid – on erakondade
rahastamise üle toimunud sisu-
line debatt. Küsimus on, kas
see ka kuhugi viib, aga vähe-
masti on algus tehtud.

Ühiskonnas on muudatuste
soov. Minu küsimus on, kas
selleks ollakse valmis. Mui-
dugi ei suuda üks artikkel
asju muuta ja ei ole ka mõtet
oodata, et ühe päevaga mida-
gi muutuks.

Olen ka mõelnud, et nii
nagu prokuratuuri otsus lõpe-

tada menetlus ja mitte esita-
da süüdistust ei lahendanud
probleemi, siis samamoo-
di poleks ka mingite inimes-
te süüdi mõistmine problee-
mi olematuks muutnud. See
probleem laheneb, kui muu-
tub poliitiline kultuur ja vää-
rustesüsteem. ●

KOMMENTAARE

Heili Sepp, juhtivprokurör

„Paraku ei õnnestunud meil ühe-
selt välja selgitada, mis täpselt toi-
mus. Alati kui tulemus jääb ebasel-
geks, on kindlasti ju kurb meel –
tahaks teada saada.”

Andrus Ansip, peaminister

„Täna on aga mitmeid isikuid ava-
likkuses alusetult süüdistatud,
külvatud kahtlusi ning põhjusta-
tud kannatusi. Seda ei korva mit-
te keegi. Õnneks on ühiskond ava-
liku arvamusel küsitluste järgi seda
ülekohut mõistnud.”

Kalev Lillo, riigikogu liige

„Ma küsisin küll [Silver Meikarilt]
võib-olla niimoodi, et miks inimene
tuleb välja sellise looga ja valetab.
Aga mina ei taha küll ühegi avaldu-
sega esineda selle kohta, kas tema
koht on erakonnas või mitte.”

Kristen Michal, justiitsminister

„Ütlesin esimesest päevast peale,
et need väited ei vasta tõele. Aga
ega paremat viisi selgusele
jõuda poleks olnud kui seesama
uurimine. Prokuratuur on teinud
äärmiselt põhjalikku tööd.”

Prokuratuur pani Silvergate'ile mitmeti mõistetava punkti

Analüüs

Lauri Tankler
reporter

**Juhtiv riigiprokurör Heili
Sepp nentis, et rohkem
tõendeid polnud võimalik
koguda, üheks põhjuseks
riigikogulase immunitet.**

Loe algust esiküljelt.

Kõigepealt tuleb meelde jätta,
et justiitsminister Kristen Michal, riigikogu liikmed Kalev Lillo ja Kalle Palling, välis-
ministri nõunik Priit Kallakas ja veel üks kõnealuse juhtu-
mi nimetatamata tegelane on kahtlustustest priid. Need, kes
tahavad edasi kahelda, kahel-
gu. Kuid prokuratuuri hinnangul ei jõua see juhtum kunagi
kohtusse, sest pole piisavalt tõendeid, et see olnuks proku-
röri jaoks veenev.

See aga ei takistanud juhti-
vat riigiprokuröri Heili Seppa
kirjutamast kriminaalmenetluse
lõpetamise määrusse hulka
erinevaid tõdemusi ja arusaamu,
mis teevad eelmises lõigus
esitatud must-valge pildi olu-
liselt hallimaks.

Eelkõige tuleb pöörata
tähelepanu sellele, et prokurör
ei kummuta kahtlustusi, vaid
jõuab arusaamiseni, et „arvestades [Silver]
Meikari poolt kirjeldatud sünd-
mustest möödunud aega ja sellest tule-
nevaid raskusi nii-öelda retrospektiiv-
vis tõendite kogumisega, aga ka üldiselt tõendamisvõima-
luse piiratust [- - -] ei olegi või-
malik tõsikindlalt tuvastada, mis täpselt 2009–2010 Silver
Meikari kirjeldatud perioodil Reformierakonna rahastami-
sel toimus”.

Kuigi Meikar rääkis portfel-
liga ringi käivast Kalev Lillost, kes
siltidega varustatud sularahaümbrikke jagas, ei olnud
eriti kedagi, kes tunnistaks oma konto sularaha sissemak-
set Lillolt saadud rahaks.

Kummalisi selgitusi selle
kohta, kust mõni reformiera-
kondlane kogus kokku näi-
teks 200 000 krooni (umbes
13 000 eurot) sularaha, et see
parteile annetada, on päris
naljakas lugeda („võtsin raha
oma kapist; võtsin välja teiselt
kontolt; eeldan, et see raha oli

mul kodus, sest kavatsesin osta
maad” jne).

Juhtiv riigiprokurör Sepp
kirjutab üpris elegantselt, miks
keegi ei taha skeemides osale-
mist tunnistada: see oleks tõsi-
selt häirunud nende karjääri.

„On asjakohane märkida, et
Silver Meikari ütlustega dis-
harmoonilisi ütlusi andnud
tunnistajad, keda annetuste
kohta üle kuulati, on kas kar-
jäärilises või ühiskondlikus
mõttes seotud Eesti Reformi-
erakonnaga, olles seega era-
konnast neis aspektides sõltu-
vad,” võib määrusest lugeda.

Teine põhjus, miks tõen-
dusmaterjal toppama jäi, oli
kahtlemata ajaline nihe – hulk
aega oli 2009. aastast mööda
läinud.

Kolmas põhjus on Mei-
kari ja teiste kaebajate moti-
vatsioon.

Neljas on käimasolev vaid-
lus riigikogulaste immunitedi
üle ehk kas Kalev Lillo e-kir-
jad oleksid tõendusmaterjalina
kõlvanud või kas riigikogu
võib keskkonnakomisjoni pro-
tokolle välja anda.

Küsimused jäävad õhku

Kuid skeem on (tõendusma-
terjalita küll) eri tunnistajate
kirjelduste järgi olnud üpris
sarnane. Kui peidetud nime-
ga Tartu reformierakondlane

**Selgitusi selle kohta, kust
mõni erakondlane raha sai,
on naljakas lugeda.**

kirjeldab toonase piirkonna
arendusjuhi Priit Kallakase
sõnu ja tegusid, siis paistab
sealt vastu sama plaan, mis
Silver Meikari sõnul toimus
Kristen Michaliga. Pallingu
pistisekahtlus on veidi arusaamatu,
kuid jätkab sama rada
sularahaümbrikega Kalev Lillo
portfellis.

Seega jätab prokuratuuri
mitmeti mõistetav määrus
tegelikult õhku rohkem küsi-
musi, kui neile vastab.

Peale selle tuuakse väga
otseselt ka süüdistajate moti-
vatsioon (pettumus, kibestumus)
ja omavahelised seosed (kes oli
kelle sõber, kes kelle abikaasa).
Oletan, et nende teadmiste põhjal
valmivad järgmisteks valimisteks
väga põnevad vastukampaania
materjalid. ●

TÄNAMISEST

Kui naaber teile heast südamest oma toredast õunasaagist mõned õunad poetab ja teie rõõmsalt „Tänan” või „Oi, aitäh, mis te nüüd” kobate ja ehk punastategi, siis naaber ju ei vasta sellele „Aitäh”. Ütlebki „Pole tänu väärt”, „Võtke heaks”.
KEELETOIMETAJA EGGLE PULLERITS (ERR)

JUGOSLAAVIA SÜNDROOM EUROOPA LIIDUS

Mitmes EL-i riigis ilmnev populistlik mäss [võimu tsentraliseerimise vastu] meenutab veerand sajandi tagust Jugoslaaviat. Selliste poliitikute, nagu Le Pen ja Wilders ning Franjo Tudman ja Slobodan Milošević vahel on ilmne sarnasus. Nad tegid oma läbilöö-

gi natsionalistliku voolu turjal, mis varem oli olnud tabu. [- -] Kui põhjaeurooplased põhjavad praegu Brüsselit, siis sloveenid ja horvaadid pidasid tollal Belgradi kõige selle sünonüümiks, mis oli valesti.

OLAF TEMPELMAN (DE VOLKSKRANT)

VANASÕNA

Susi om lambaga nii kavva sõber, ku ta lamba ära sööse.

LEEDU valimistel sai parima tulemuse varem korruptsiooniga kõrbenud seltskond

Leedu populistide visa hing üllatas

Andres Kasekamp

välispoliitika instituudi direktor ja Tartu ülikooli professor

Juba ammu oli üsna selge, et seni võimul olnud konservatiivid kaotavad Leedu valimised, ja sel nädalavahetusel nii läkski. Valitsuse populaarsus oli juba pikka aega olnud madal ja polnud üllatus, et vasakpoolsed taas võimule tulevad. Peaminister Andrius Kubilius pole esiteks kuigi karismaatiline tegelane ja teiseks on üsna selge, et inimesed on tüdinud neli aastat kestnud kärbetest ja kokkuhoiupoliitikast.

Tõsi, peaminister Andrius Kubiliuse konservatiivse partei tulemus polnud ka nii halb, kui kardeti, ta kogus ikkagi 13 protsenti. Eks neid aitas seegi, et president on viimaste nädalate jooksul kiitnud tema parteid ja selle majanduspoliitikat. Siiski on raske ette kujutada, et nad koalitsioonipartnerina esile kerkiksid, selleks

Leedu Tööpartei juht Viktor Uspaskihh

Foto: Reuters

Populistidele on julgeolekupoliitika teisejärguline ja see pole Eesti huvides.

Lubadus lõpetada kärpepoliitika ja suurendada sotsiaalkulutusi on vastuoluline.

peaksid nende vastased tülli minema.

Vasak-parem-vasak

Kui vaadata taasiseseisvunud Leedu poliitilist ajalugu, siis ongi tavaliselt nii läinud, et võimul vahelduvad parempoolsed ja vasakpoolsed, konservatiivid ja sotsiaaldemokraadid. Kõik valitsused vahetatakse järgmistel valimistel välja, võim liigub paremalt vasakule või vastupidi.

Praeguse olukorra erinevus seisneb selles, et Viktor Uspaskihhi juhitud vasakpopulistlik

Tööpartei edestas sotsiaaldemokraate, mis on minu meelest muret tekitav areng. Populistlikke parteisid, kes saavad häid tulemusi, on Leedus leidnud pea kõikidel valimistel. Aga see, et üks valimised päris ära võitis, on siiski pigem haruldane. Tavaliselt on populistlike parteide tähelelend lühike. Kui nad korra saavutavadki edu, siis peatselt valijad pettuvad neis. Veelgi haruldsem ja minu jaoks kõige suurem mõistatus on aga see, et Uspaskihhi Tööpartei oli võimul 2004.–2006. aastal, kuid kõrbes lõpuks korruptsiooniskandaali tõttu ja Uspaskihh varjas end aasta aega Venemaal. Aga nüüd astusid leedulased teist korda samale rehale.

Populistlikuks nimetan ma neid seetõttu, et nad pakuvad midagi kõikidele, aga nende platvormi pole eriti realistlik teostada. Nende algatused ei ole jätkusuutlikud. Kui nad lubavad teha lõpu kärpepoliitikale, aga ühtlasi suurendada sotsiaalkulutusi, siis ilmselt pörkavad nad peagi reaalsusele ja peavad oma lubadusi revideerima.

Julgeolek vähem tähtis

Positiivsema poole pealt võiks ehk välispoliitika alal esile tuua, et Leedu–Poola pinged, mis põhinesid lõpuks osalt ka kahe riigi välisministrite isiklikel erimeelsustel, kes ei suutnud enam teineteisega korralikult rääkidagi, võivad nüüd veidi leeveneda. Konservatiivsemad erakonnad, mis olid seni võimul, on ka jõulisemad rahvuslased.

Uspaskihh on lubanud soojemaid suhteid Venemaaga. NATO puhul ilmselt midagi oluliselt ei muutu, aga Leedu ei suurenda ilmselt kaitsekulutusi, mis praegugi on vaid ühe protsendi ringis. Seega jääb Eesti ilmselt ka edaspidi ainsaks Balti riigiks, mis täidab oma kohustusi NATO ees. Ja kui Balti riike vaadeldakse ühtse pundina, siis Eesti kaitsekulude alasest pingutusest ei piisa.

Vasakpoolsemate erakondade jaoks on välis- ja julgeolekupoliitika teisejärguline küsimus ja ehkki kardinaalselt midagi ei muutu, ei ole valdkonna vähesem tähtsustamine Eesti julgeolekule kasulik. ●

KES hakkab juhtima Leedu valitsust?

Leedu politoloog: valimistel mängis rolli harjumuse jõud

Intervjuu

Priit Simson
arvamustoimetaja

Leedu valimistel enim

hääli saanud partei ei

tarvitsegi peaministritooli saada, arvab politoloog

Jūratė Novagrockienė.

●● Vilniuse ülikooli politoloog Jūratė Novagrockienė, mida te ennustate: kellel on praegu parimad šansid saada Leedu järgmiseks peaministriks?

Tegelikult on seda keerukas ennustada, sest liidritena on esile kerkinud kaks erakonda. Tundub, et selleks võivad saada nii Tööpartei juht Viktor Uspaskihh kui ka sotsiaaldemokraatide juht Algirdas Butkevicius, kuid Uspaskihhi puhul on mul mõningaid kahtlusi.

Esiteks on ta Euroopa Parlamendi liige ja peab otsustama, mida ta edasi teeb, kas tuleb sealt ära või mitte.

Teiseks on ta venelane ja tema käitumises on olnud ka teatud nüansse, mis kõik tekitab mõningaid küsimusi, kas seda inimest on ikka võimalik peaministritoolil ette kujutada. Ja Uspaskihhi valimiskampaania aegsetest ütlemistest jääb mulje, et ta ei igatsegi nii väga peaministri ametit, vaid sooviks pigem majandusministri kohta.

Seepärast tundub, et Uspaskihhist tõenäolisim kandidaat on sotsiaaldemokraat Butkevicius.

●● Ma saan aru, et kuigi tööparteilane Viktor Uspaskihh on venelane, on ta leedulastest valijate seas siiski menukas.

Jah. Ta on populaarsem väiksemates linnades ja maapiirkondades. Suuremates linnades on suurem toetus sotsiaaldemokraatidel ja konservatiivsel Kodumaa Liidul.

Tõsi, lõplikke tulemusi on oodata alles kahe nädala pärast, see võib kaasa tuua ka mõningaid muudatusi.

●● Kas Tööpartei populistideks nimetamine on õigustatud?

Neil on palju populistlikke loosungeid, kuid kaugeltki mitte kõik. Väga kõrge miinimumpalk oli üks teemasid. Kuid teisalt võivad mitmed Uspaskihhi ettepanekud sinnapoole aidata.

●●-Kuivõrd on rahvas rahul sellega, kuidas valitsus on riiki kriisiaastatel juhtinud?

Üldiselt on näha, et mitmed inimesed otsivad uusi parteisid. Aga teisalt kõrgema sisetulekuga inimesed kipuvad rohkem hindama seda, et Leedust ei saanud kriisi ajal pankrotiriik.

●● Mis oli sotsiaaldemokraatide edu saladus?

Ma pakun, et harjumus ja inerts. Väga tugevaid liidreid neil polnud. Erinevalt Tööerakonnast, millel oli väga agressiivne ja silmapaistev kampaania, tegid sotsiaaldemokraadid küllalt tava-pärast valimiskampaaniat. Ega nad ka midagi eriti uut ei öelnud. Aga sees on harju-

Tavadest

Leedus on harjumus, et kui ühed on võimul, tuleb järgmine kord valida teisi.

Peaministrist

Uspaskihhist tõenäolisem kandidaat on sotsiaaldemokraat Butkevicius.

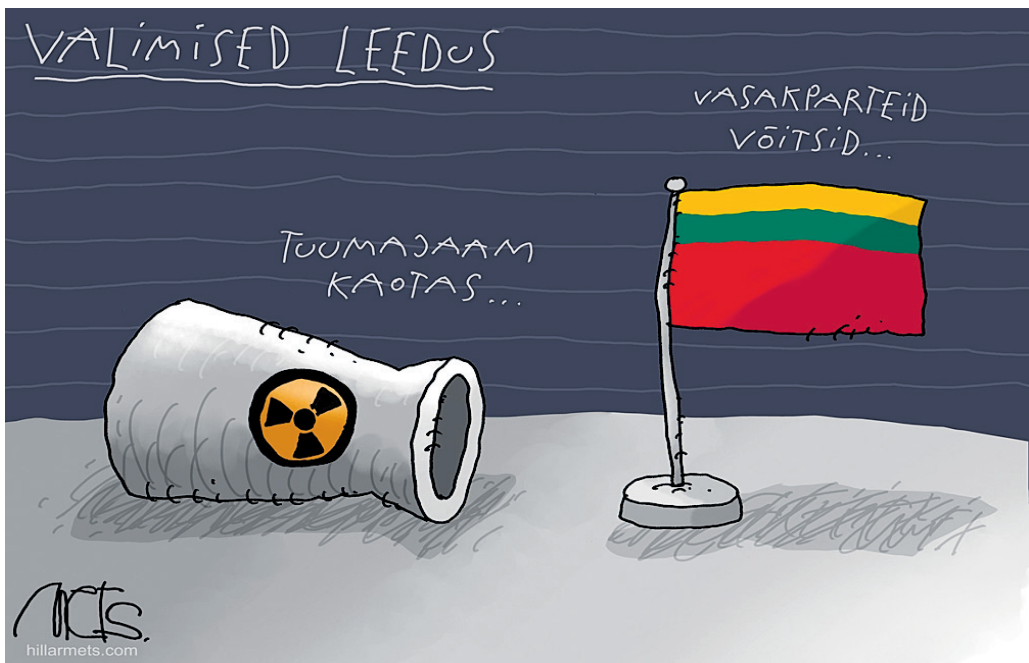
mus, et pärast seda, kui ühed on olnud võimul, tuleb valida teisi.

Sotsiaaldemokraadid suhtusid ka tuumajaama negatiivselt ja see võis nende toetust suurendada. Igal juhul sotsiaaldemokraatide jaoks oli see traditsiooniline võit, sest neil on alati olnud stabiilne toetajaskond.

●● Kas eurole üleminek oli ka kampaania teema?

Jah, kuid see polnud eriti oluline teema. See pole laiematele rahvamassidele kuigi atraktiivne teema, sest kardetakse hinnatõusu. Jutud on käinud rohkem aeglasest euroalale lähenemisest, sest seal on praegu mitmeid riske. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

SHIFT_

NISSAN MURANO

- 2,5 l dCI 190 hj mootor;
- 6-käiguline automaatkäigukast;
- Madal kütusekulu: 8,0 l/100 km.

NISSAN MURANO ELEGANTS VALLUTAB LINNA

Ootusärevus läbib linna: Nissan Murano on valmis vallutama linnatänavaid oma võimsuse ja elegantsiga.

Naudi täiuslikku mugavust ning ideede ja tehnoloogia harmooniat. Imetle taevaseid avarusi läbi panoraamkatuseakna. Kuula uue meelelahutuskeskuse sügavat ja ülevat helipilti. Tunnetajõulise mootori energiat.

Ja naudi selle veojõudu.

Nissan. Uuendustes on elevust.

NISSAN MURANO 2,5 dCI A/T Business Hind 38 890 €

- 190 hj mootor ▪ Madal kütusekulu: 8,0 l/100 km ▪ 6-käiguline automaatkäigukast ▪ Nahkistmed ▪ Nissan Connect Premium navigatsiooni- ja sidesüsteem ▪ Taha- ja külgaatekaamerad ▪ Kriimustuskindel värvkate ▪ Garantii ja autoabi 3 aastat

www.nissan.ee

CO₂ emissioon 210 g/km.
*Piltidel on illustreeriv tähendus.

Foto: Rein Sikk

EstLink 2 jõudis Ida-Virumaal otsapidi maale

Kaabel Eile kell üks päeval pistis üliprisket vorstijupi meenutav EstLink 2 kaabel oma pea välja Kõrkkülas asuvasse torust Ida-Virus.

Vaimustus. Norra lipp võrk-aial, sest kaabel valmis Norras. Ka 145 kilomeetri pikkuse

merekaabli paigaldajateks on norralased.

Tegelikult ei pistnud kaabel otsa ise torust välja, sellele aitas kaasa podisev traktor, vedades poole kilomeetri pikkuse vintsi otsa kinnitatud kaabli merest kohale.

Eesti ja Soome vahelist elektrihendust parandava ja energia vabaturgu soodustava kaabli paigaldustööd jätkuvad nüüd merel.

Päevani, mil merealune EstLink 2 võiks Eesti inimeste rahakottide sisu positiivselt mõju-

tama hakata, kulub poolteist aastat.

EstLink 2 võimsus on 650 megavatti, millega kasvab Eesti ja Soome vaheliste ühenduste koguvõimsus 1000 megavatini.

Eesti elektrisüsteeme haldava firma Eleringi juhatause lii-

ge Kalle Kiik kinnitas kohapeal, et kahe kaabli võimsusest piisab kogu Eesti-Soome vahelise energiasuhtumise jaoks.

Projekti eelarve on 320 miljonit eurot, kolmandiku tasub Euroopa Liit.

Rein Sikk, Aseri, Kõrkküla

Tippkoolid nõuavad vanematelt lisaraha

Kooliraha

Väiksemad koolid peavad vanemate annetusi ebakorrektsaks ja üritavad ise hakkama saada.

Dannar Leitmaa
dannar.leitmaa@epl.ee

Läinud nädalal potsatas Tallinna reaalkoolis õppivate laste vanemate postkastidesse kooli hoolekogu pöördumine, milles paluti iga-aastaselt abi kooli jaoks oluliste projektide rahastamiseks. Ühekordseks annetuseks küsiti 50 eurot, mille eest antaks välja aastaraamatut ja koolilehte, tasustataks vabariigi aastapäeval õpetajaid ning toetataks algklasside ja spordihoo projekti.

Samamoodi küsib lapsevanematelt raha Tallinna inglise kolledži, kuid sealne annetussumma on viimastel aastatel olnud tunduvalt suurem – 320 eurot. Majandusaasta aruannete kohaselt küünib mõlema kooli annetuste hulk kümnete tuhandete eurodeni.

„2011. majandusaasta lõppenu jooksva 2010/11. õppeaasta lõpuks õnnestus sihtasutusel saavutada saajaprotsendiline lapsevanemate kaasatus süvaõppe rahaliste eesmärkide elluviimiseks. 92 protsenti TIK-is õppivate laste vanematelt toetasid süvaõpet vastavalt majanduslikele võimalustele, sealjuures 80 protsenti kokkulepitud solidaarse summa ehk 320 euro ulatuses või rohkem, seisab inglise kolledži sihtasutuse aruandes. „Viie protsendil vanematest polnud võimalik reaalse annetusega süvaõpet toetada.“

Ka valvuri palgaks

Niimoodi inglise kolledži arvele laekunud summad ulatusid kokku 184 000 euron, aga reaalkool kogus 2011. aastal 67 500 eurot annetusi, millest rahastati näiteks kooli valvuri tööd ja olümpiaadivõitjate autasusid.

Kristiine gümnaasiumi direktor Tiina Pall meenutas näiteks, et hoolekogu tegi mulu lapsevanematele ettepaneku toetada gümnaasiumiõpi-

laste balli, kuid toetust saadi kõigest neljalt lapsevanemalt. Samamoodi üritas Liivalaia gümnaasium leida toetust aula 45 aastat vana klaveri renoveerimiseks, kuid seegi ei leidnud kõlapinda, mistõttu kool peab renoveerimise ette võtma oma raha eest.

Lisaraha kogumine lööb ka direktorid kahte leeri, sest kui sihtasutuste kaudu raha koguvad koolid peavad seda lastele paremate võimaluste hankimiseks, siis näiteks Gustav Adolfi gümnaasiumi direktor Hendrik Agur nimetab sellist rahakogumist kooli väärtushinnangutega vastuolus ole-

juures oleva sihtasutusega vilistlaskogul. Kool peab saama hakkama omade vahenditega.”

Karistust kartmata

Kopli kunstigümnaasiumi direktor Märt Sults peab rahakogumist lausa Eesti põhiseadusega vastuolus olevaks. „See aga ei keela sellest seaduse klauslist kõigi nähes mõningatel koolidel mööda hiilimast karistust kartmata,” ütles Sults. „Eestis kehtivad ju seadused valikuliselt ja nende seaduste mittetäitmine on ka valikuliselt karistatav.“

Pelgulinna põhikooli direktor Tõnu Piibur nimetab ennast rahakogumise põhimõteteliseks vastaseks. „Kuna Eestis on juba olemas maksude kogumise süsteem ja selle raha eest peetakse üleval kogu haridussüsteemi, siis ei ole koolidel ega nende hoolekogudel põhjust ilma igasuguse seadusliku aluseta dubleerida maksuameti ülesandeid.”

Märt Sults peab vanematelt raha kogumist lausa põhisaduse vastaseks.

vaks. „Meie koolis pole mitte kunagi olnud vanematelt raha kogumise süsteemi, soovitud või nõuet,” sõnas Agur. „Ei koolil, ei hoolekogul, ei vanematekogul, ei kooli

KUHU RAHA LÄHEB

Kogutud rahaga tehakse ka remonditööd

Kadrioru saksa gümnaasiumi direktori Külli Puhkimi sõnul kogub selles koolis raha spetsiaalne sihtasutus ja annetuse suurus on 25 eurot aastas. „Üldsumma on kusagil 6000 euro ringis aastas ja see on umbes 170 vanema toetus. Koolis on õpilasi 892. Nii et suurest toetamisest ei saa juttu olla,” sõnas Puhkim. „Mida on tehtud selle raha eest: välja vahetati I ja II korruse klassiruumide valgustused, et elektrivalgus oleks normi piires. Siis on ostetud õpilastele elektrooniline infotahvel, kus jookseb kooliürituste kohta info, toetati õpilasi, kes käisid konkurssidel.”

„On makstud loengutasu lektorile, kooli ajalehe trükkimiskulud, kaetud osa kevadkontserdikulud Mäni pargis, osteti aulasse audio-video-süsteem, pimenduskatted aula akendele. Nii et üht-teist oleme saanud toetustest kooli jaoks teha,” lisas ta. „Plaanid on ka uueks õppeaastaks. Sihtasutus kuulutab veel välja annetuste kogumise ja siis saame kuu-paari pärast öelda, mida on võimalik teha, mida mitte.”

Seliga seotud raie uurimises on kahtlusalune

Uurimine

Tuntud ärimähe ja reformierakondlase Neinar Seliga seotud ebaseadusliku metsaraie kriminaalasjas on tänaseks üle kuulutatud üks kahtlusalune, ütles Lõuna ringkonnaprokuratuuri pressinõunik Kristina Kostina.

Kuna kõik kohtueelsed menetlustoimingud on veel tegemata, ei avalikustata kahtlusaluse isikut ega muid asjaolusid.

Parasjagu Eesti olümpiaakomitee presidendiks pürgiv Neinar Seli kinnitas suhtekorraldaja vahendusel, et tema kõnealusel kriminaaluurimises kahtlusalune pole.

Kriminaaluurimisega peadindud metsaraie toimus Otepää looduspargi metsaste küngaste vahel asuva Pülme järve ääres, mille ühel kaldanõlval asub Seli suvemaja. 2011. aasta kevadel otsustas Seli enda sõnul oma kinnistu sissesõiduteed ja elektriliinialust kuivanud puudest puhastada. Keskkonnainspektsioon algatas aga asja uurimiseks väärteomenetluse, sest puid oli langetatud Pülme sihtkaitsevööndis. Kuna raiega keskkonnale tekitatud arvestuslik kahju küündis üle 6000 euro, läks asi kriminaaluurimise alla ja prokuratuuri kätte. **U Olvar Käär**

Haiglate liit pöördus lepitaja poole

Streik

Eesti haiglate liit pöördus eile pärast Eesti arstide liidu ja Eesti tervishoiutöötajate kutseliidu poolt kollektiivleppes pakutud tingimuste tagasilükkamist riikliku lepitaja poole, et töötuli lahendamisele lähemale jõuda.

„Haiglate liit on teinud kollektiivleppes pakkumise vastavalt haigekassa antud volitustele ja läbirääkimistel jõutud seisukohtadele – see on haiglate liidu hinnangul parim võimalik kompromiss. Streikijate soov saada kogu palgatõus ühe aastaga, mitte pakutud kahe aasta jooksul, on põhiline sisuline erimeelsus. Pöördu-sime lepitaja poole, et võimalikult peatselt streik lõpetada,” ütles haiglate liidu juhataja esimees Urmas Sule. **U EPL**

Täna Delfis:
Mis saab Reformierakonna rahaskandaalist edasi?

elisa.ee

Ärikliendile

Elisa MiNT 50% soodsam!

Võta Elisa MiNT koos netipulga või tahvelarvutiga ja surfad terve aasta poole odavamalt!

Liitudes MiNT pakettidega Business Standard, Business Premium.
Vaata lisaks elisa.ee või helista 6 600 620

m.int
Üle Eesti internet

Osa rändajaid juba talvekodus teised alles teel

Linnu-uurijatel on sel sügisel jälgimisseadmetega luubi alla võetud rohkem kuresid ja kotkaid kui eales varem. Enam kui kahekümnest uuritavast linnust on paljud juba talvituspiirkonda jõudnud, samas kui teiste rännukõverad veel uurijate meeli erutavad.

Näiteks must-toonekurg Pirsu on jõudnud Aafrikasse Tšaadi, must-toonekurg Priidu, suur-konnakotkas Sander ning kala-kotkad Erika ja Piret on pidama jäänud Lõuna-Sudaani piirimail. Eesti ornitoloogiaühingu ja Läti looduse fondi ühisprojekti raames luubi alla võetud Läti kalakotkas Eriks on end sisse seadnud Gabonis ja meie kalakotkas Ilmar sealsamas kandis Kongos.

Tänavu esimest korda „antennid“ selga saanud merikotkad Sillu ja Meelis on viimaste andmete järgi samuti Eestist minekut teinud. Esimene neist on suundunud Leedu eluolu avastama, teine aga on pörutanud üle Pihkva järve Venemaale. „Noortel merikotkastel on pesitsemiseni veel aega päris palju – vähemalt viis aastat – ja selle ajaga nad jõuavad ka üsna laialt ringi lennata,“ märkis Urmas Sellis kotkaklubist.

Graafika: Maret Müür

Antennidega tiivulised

Rändeuuring

Sel sügisel pakub uurijatele põnevust sookurgede ränne. Loodetakse, et tänavu jõuab mõni viiest jälgitavast sookurest lõpuks Etioopias asuvasse talvituskohta. Siis leiaks viimaks veenvat kinnitust asjaolu, et sarnaselt Venemaa avaruste sookurgedega võivad meiegi kured, kes veedavad talve üldjuhul Hispaanias, lennata ka kaugele Etioopiasse. „Praeguse seisuga on kolm sookurget n-ö õige kursi valinud ning Valgevenesse jõudnud. Loodan, et nad lendavad sealt peagi üle Türgi kaugelekaugule,“ tähendas kureuuri ja Aivar Leito.

Varasemate rändekäikudega elevust tekitanud suur-konnakotkas Tõnn, kes meilt peagi pärast märgistamist Rootsi kolis, on talveks maandunud tavapärasel talvituspaigas Hispaanias El Hondos märgalal. Nagu tavaks saanud, lendas ta kevadel Vahe mere äärest Rootsi üle Eesti, kuid sealt Hispaaniasse otse üle Taani väinade. „Kotkastel, välja arvatud väike-konnakotkastel, ja kurgedel on rände algus ja lõpp-punkt talvitus alal neile hästi teada ja selle nad leiavad eksimatult üles, aga eri aastate rändetrajektor võib oluliselt erineda,“ selgitas kotkaste ning must-toonekurgede liikumistel silma peal hoidv Urmas Sellis kotkaklubist.

o Ulvar Käärt

Spetsialistid soovivad, meistrid eelistavad.

Sanitaar- ja keskkonnatehnika | Tööriistad ja ehitusseadmed | Elektri- ja nõrkvoolusüsteemid

Külasta toodete esitlust!

Meistrite päevad

16.10-Pärnu (Lina 22)

17.10-Tallinn (Forelli 4)

18.10-Rakvere (Narva 23F)

19.10-Tartu (Ringtee 61B)

FEB'i spetsialistid ja tootjate esindajad demonstreerivad tooteid kell 10.00-15.00

Kõik tööriistad tavahinnast 20% soodsamalt!

- Akutrell**
Milwaukee C12DD
01/953427023
- 2 kiirusega
 - kaal koos akuga 1,2kg
 - maksimaalne väändemoment 30Nm
 - komplektis kaks akut 3,0Ah, Li-Ion
 - aku pinget 12V, laadimisaeg 30min

€ 189.-
tavahind 289.-

- Lehtsilmsvõtmete komplekt**
Topex 51/35D353
- 12 osaline komplekt
 - võtmed vahemikus 6-22 mm

€ 9.90
tavahind 17.50

- Keesvitusaparaat**
ESAB Buddy Arc 180
54/0700300885
- MMA/TIG keevitus
 - max 180 A
 - generaatori järel kasutatav

€ 295.-
tavahind 399.-

- Otsikute komplekt**
Wiha Croco Box
10/7993-02VH
- komplektis 16 otsikut
 - komplektis otsikuhoidja

€ 9.90
tavahind 13.90

- Metallipuuride komplekt**
Ruko Terrax
07/1X214214
- komplektis 19 puuri
 - suurused 1-10 mm

€ 9.90
tavahind 14.90

- Kuumõhu puhur**
Rapid Thermal 1600
33/THERMAL1600
- võimsus 1600 W
 - temperatuur 50-550 kraadi
 - õhuvool 280 l/min

€ 19.90
tavahind 29.-

- Põletigaas**
Supergas 190 ml
35900

€ 1.50
tavahind 2.40

- Põletigaas kuni 1900 °C**
Multigaas 600 ml
35510

€ 4.50
tavahind 6.10

- 1/2" Padrunite komplekt**
Topex 51/35D652
- 11 osaline komplekt
 - komplektis narrevõti
 - padrunid vahemikus 10-24 mm

€ 14.90
tavahind 26.-

Kampaania kestab 08.10-21.10

www.feb.ee / e-post: feb@feb.ee / telefon: 654 8500

TALLINN: Forelli 4 / Peterburi tee 44 / Paldiski mnt 247A (hulgiladu) TARTU: Ringtee 61B NARVA: Puškini 5 RAKVERE: Vase 1 / Narva 23F VILJANDI: Puidu 17 PÄRNU: Lina 22

NOBELI MAJANDUSPREEMIA ANTI AMEERIKLASTELE

Nobeli majanduspreemia võitsid sel aastal Ameerika teadlased Alvin E. Roth Harvardi ülikoolist ja Lloyd Shapley UCLA-st. Nad uurisid, kuidas viia osapooled kõige efektiivsemalt kok-

ku. Uuringu põhjal on juba loodud tarkvara, mis viib kokku organidoonorid ja patsiendid ning aitab paljudes USA linnades kokku viia õpilased ja koolid. **CNN**

KAUBA VEDU RAUDTEEL VÄHENES

Eesti Raudtee taristul tehtava kaubaveo mahu vähenemine septembris jätkus, küündides 1,76 miljoni tonnini, mis on selle aasta väikseim tulemus, teatas Eesti Raudtee. Võrreldes eelmi-

se aasta septembriga oli vähenemine 24,1%. 2012. aasta üheksa kuuga on raudteel veetud 19,8 miljonit tonni kaupa, mis jääb eelmisele aastale 13,6 protsendi alla. **EPL**

HIIGELTEHING

Jaapani mobiilioperaator Softbank tegi riigi ajaloo suurima tehingu välisriigis, kui ostis 15,5 miljardi euroga 70 protsenti USA mobiilifirmast Sprint Nextel, teatas BBC. **ERR**

Taskila lahtilaskmine pole veel otsustatud

Intervjuu

Andres Reimer
reporter

Oodata olev suur kahjum ähvardab siiski rahvusliku lennukompanii Estonian Airi juhilt Tero Taskilalt koha võtta.

Majandusminister Juhan Parts nõuab lennukompanii juhtkonnale töörahu. Ta ei ütle, et Eesti suurima palgaga riigifirma juhti Taskilat ähvardaks firma halbade majandustulemuste tõttu lepingu ennetähtaegne ülesütlemine, kuid minister ei anna ka selget sõnumit, et noor juht võiks ennast oma toolil kindlalt tunda.

●● Kuidas hakkavad Estonian Airi asjad arenema pärast seda, kui ettevõtte kolmanda kvartali majandustulemused peaksid osutuma väga halbadeks?

Ärme kiirustame enneaegsete järelduste tegemisega. Las need tulemused saavad esmalt teatavaks. Selle temaga tegeleb ettevõtte nõukogu, mida juhib Erkki Raasuke.

●● Kui tõenäoline on, et halbade kvartalitulemuste korral tutvustab Estonian Airi uut strateegiat keegi teine, mitte enam praegune president Tero Taskila?

Küsimus pole Taskila vabas-tamises. Siinkohal on oluline taustana see, et kui riik omandas Estonian Airis enamusosaluse, siis seisis ettevõtte

Tero Taskila pea kohale hakkavad kogunema ähvardavad pilved.

Foto: Vallo Kruuser

sisuliselt pankroti ees. Riik ei lubanud pankrotti ja on pärast enamusosaluse omandamist astunud väga põhimõttelisi samme. Me oleme teel efektiivsuse poole ja rajame suutlikku ärimudelit. Praeguses majandusolukorras peab ettevõtte olema väga paindlik.

●● Kuidas mõista olukorda, kus Eesti lennundusega seotud ringkondades räägitakse üha rohkem sellest, et Taskila lahkumine võib toimuda juba novembrikuus, sest Esto-

nian Airi majandustulemused on halvad?

Estonian Air vajab töörahu, mis on probleemide lahendamise eeltingimus. Kui ettevõtte üldkoosolek hakkab lehes nendel teemadel arutlema, siis tähendaks see ettevõtte politiseerimist. Ma ei soovi seda. Tegemist on nõukogu esimehe ja juhatuse esimehe pädevusega. Mind huvitab ennekõike, et saavutataks toimivad lennuühendused ja kasumlik ettevõtte. ●

OOTUS

Taskila saab veel ühe võimaluse

Majandusminister Juhan Parts ja Estonian Airi nõukogu esimees Erkki Raasuke ei ütle selgelt, kas nad toetavad Tero Taskila ametisse jäämist või mitte.

Kui novembri alguses avaldatakse Estonian Airi kolmanda kvartali majandustulemused, saame näha, kas Taskila strateegia kõlbab ka edaspidi. Halvimal juhul võib Taskila osutada mustkunstnikuks, kes on võlunud oma kübarasse nii suure jänese, et ei jõua seda sealt välja tõsta.

„Olen heade juhtimistavade austaja ja ei sekku Estonian Airi juhtimisse, tegelen vaid järelevalvega,” ütles nõukogu esimees Erkki Raasuke. „Täna on Taskila ettevõtte juht ja täna ma ei aruta avalikult tema tagandamise teemat.”

Aasta ja paari kuuga on soomlane jõudnud oma pea kohale tuliseid süsi koguda.

Lootusetuna näiva tuleviku Taskila lõi suurepärase tulevikupildi, kus Euroopasse reismiseks lendavad Tallinna nii aasialased kui ka Soome kolalinnade elanikud. Soome väikelinlane aga pole sellistest reisidest eriti huvitatud. Ja muidugi see pöörane töötasu: 33 200 eurot kuus ajab iga õige eestlase hulluks.

Andmekaitse uurib Arraku portaali

Pettus?

Asutused, kelle heakskiidu majandusteadlane väitis saanud olevat, on väite ümber lükanud.

Kaidi Tahula

majandus@epl.ee

Majandusteadlase Andres Arraku osalusel portaali Pangalaen.ee, kus viiakse kokku raha vajaja ja pangandusasutus, on äratanud andmekaitseinspektsiooni ja tarbijakaitseameti huvi. Samuti väidavad pangad, et Arraku väited, nagu tehtaks nendega koostööd, ei vasta tõele.

Arraku partner on ennast portaali asutajaks ja juhiks nimetav start-up-projektidega tegelev Nazari Goudin.

„Portaalile peale vaadates paraku informatsiooni, et kes töötleb või kellele edastatakse sisestatud andmed, pole,” ütles andmekaitseinspektsiooni esindaja Tiina Liivrand. Menetluse alustamine otsustatakse selle nädala jooksul.

Tarbijakaitse algatas läinud nädala lõpus menetluse, sest portaali lehel pole kontaktandmeid ja ei ole võimalik tuvastada ettevõtet, mille all see tegutseb.

Tarbijakaitseamet lükkab ümber ka Arraku väite, nagu oleks amet portaali heakskiidu andnud. Arrak kirjutas arvamuse, et olevat saadud ka finantsinspektsiooni heakskiit. See väide ei pea finantsinspektsiooni sõnul paika.

Swedbanki esindaja Mart Siilivask

ütles, et mingeid ankeete on nad lehelt saanud, kuid kuna neil puudub leping haldajaga ja lehelt pole võimalik välja lugeda, mis ettevõttega on tegemist, ei saa nad seda usaldada ja on soovitanud taotlejatel täita ankeet turvalisel panga kodulehel. Ebausaldusväärseks muudab portaali Siilivase sõnul see, et sinna ei ole märgitud äriühingu nime, registrikoodi, esindajate nimesid ega kontaktandmeid.

Nazari Goudin ütles, et kuna nad ei säilita ega töötle isikuandmeid, on portaali seadusega kooskõlas ja et peale Arraku on nad kaasanud eri valdkondade spetsialiste, kelle nimesid Goudini täpsustada ei soovinud.

Goudini selgitas, et Pangalaen.ee portaali taga olevat firma PL Partners. Ariregistri andmeil registreeriti selle nimeline firma 11. oktoobril ehk kolm päeva pärast seda, kui portaali avalikuks sai. ●

Andres Arrak

EESTI
KUNSTIAKADEEMIA
AVATUD AKADEEMIA

AV15

OMANDA UUED OSKUSED!

VEEBIDISAIN

02. 01 2013 - 1.06 2013

KOOLITUSE ÕPPEKAVA ÜHENDAB KAASAEGSE VEEBIARENDUSE JA PROGRAMMEERIMISE ALGTEADMISED DIGITAALSE KESKKONNA KUJUNDUSLIKE OSKUSTEGA. TUTVUSTATAKSE VEEBIARENDUSE PROTSESSI ERINEVAID ETAPPE. KURSUSTE LÕPETAJA OMANDAB OSKUSED, MILLE PÕHJAL ON VÕIMALIK ISESEISVALT ARENDADA JA DISAINIDA KASUTAJASÕBRALIK VEEBILEHT. ÕPPEJÕUD ON SPETSIALISTID PARIMATEST EESTI DIGI-AGENTSÜSTEEMIDEST. OMA KOGEMUSI JAGAVAD TEISTE HULGAS

KAUPO KALDA (OKIA, loovjuht)

TÕNU RUNNEL (Edicy)

TAUNO HANNI (OKIA, Senior Front-end developer)

CAROL TIKERPERI (OKIA, UX analüütik)

EPP-KRISTIINA KEEROV (ADM Interactive, strateeg)

OSALEMISE EELDUSED: Adobe Photoshop, Adobe Illustrator valdamine, arvuti olemasolu, eelteadmised graafilisest disainist.
HIND: 1400.-

TÄPSEM INFO JA KONTAKT: www.artun.ee/avatudakadeemia katre.paavo@artun.ee Tel. 6267327

Julge hüpe kosmosse piirilt

39 kilomeetri kõrgusel õhupallikaplist välja hüpanud Felix Baumgartner ületas helibarjääri ja jõudis edukalt maapinnale. Hüpe toimus üleele USA-s New Mexico Roswelli kohal.

Hüppe tingimused

KÕRGUS: 39 kilomeetrit

TEMPERATUUR: –23 kraadi

ÕHURÕHK: 2 protsenti merepinna olevast rõhust

Survestatud kapsel

ÕHUPALLI KOONDKÕRGUS: 212 meetrit

ÕHUPALLI LÄBIMÕÖT: 130 meetrit

Õhupall oli täidetud heeliumiga

KAPSLI LÄBIMÕÖT: 1,8 meetrit

KAPSLI RASKUS: 1315 kg

HÜPPEKÕRGUSELE KERKIMINE KESTIS: 2,5 tundi

Survestatud skafander

Tootjaks David Clark Co., mis toodab ka astronautide ja kõrglennupilootide skafandreid.

KÄSIPEEGEL, ET JÄLGIDA LANGEVARIJUDE AVANEMIST

HD-VIDEOKAAMERAD MÕLEMA JALA KÜLJES

NELJAKIHILINE SURVEÜLIKOND

Felix Baumgartner

SÜNDINUD: 20. aprillil 1969

KODAKONDSUS: austerlane

Esimene hüpe

Juba Leonardo da Vinci visandas püramiidikujulise langevarju, kuid alles 1797. aastal riskis esimene julge mees suurest kõrgusest alla hüpata. Õhupalli entusiast André-Jacques Garnerin tõusis kuumaõhupalliga umbes 600 meetri kõrgusele Pariisi kohale, lõi kas seal õhupalli köidikud läbi ja langes ise vihmaparjulaadse siidist langevarjuga maapinnale.

Esimesena lennukilt

20. sajandi alguses jõuti niikaugemale, et õhupalli asemel sai õhku tõusmiseks kasutada lennukeid ja seega ka neilt langevarjuga hüpata. Väidetavalt tegi seda esimesena Grant Morton, kes hüppas 1911. aastal Californias lennukilt Wright Model B. Kuid seda ei kinnita kindlad allikad. Kindlasti hüppas aga 1912. aastal USA-s St. Louisi kohal lennukilt Benoist langevarjuga alla USA armee kapten Albert Berry. Berry ja tema piloot tõusid lennukiga umbes 450 meetri kõrgusele. Berry langevari avanes alles siis, kui ta oli juba umbes 150 meetrit langenud ja õhus korduvalt kukerpalle teinud.

KÕRGUSEMÕÕTJA

SOOJUSTATUD
PÄIKESEVISIIR

RINNAPAKK SISALDAB
GPS-I, KIIRUS- JA SUUNA-
MISSENSOREID

Kosmose piir

Rahvusvahelise
kosmosejaama
orbiit (400 km)

Ülehelikiirusega langemine

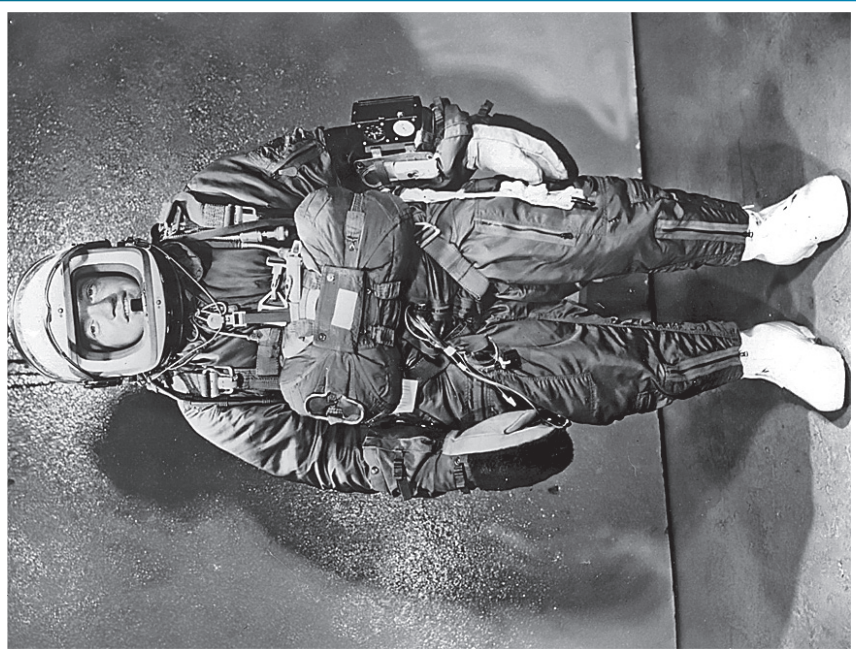
40 sekundit pärast hüppe algust ületas Baumgartner helibarjääri, mida polnud varem teinud ükski inimene. Ta ise väidab, et ei pannud seda tähelegi, sest üritas oma keha hoida nii, et see järsult ja ohtlikult pöörlema ei hakkaks.

Langevarjuga maandumine

Langevari avanes umbes 1500 meetri kõrgusel, pärast 5,5-minutist laskumist. Baumgartner maandus jalga-
dele vähem kui kümne minutiga.

- Teoreetiline kosmose piir (100 km)
- NASA peab astronautideks neid, kes on lennanud enam kui 80 km kõrgusel
- Baumgartneri hüppe kõrgus (39 km)
- Reisilennukite tavakõrgus (10 km)

Eelmine rekord

1960. aastal hüppas USA kolonel Joseph Kittinger alla 31,1 km kõrguselt.

Esimene naine

Georgia Ann Thompson Broadwick oli väike, kõigest 1,5 meetri pikkune naine, keda hüüti Tillukeseks. Kuid tema saavutused langevarjunduses ei olnud sugugi väikesed. Langevarjuga hüppama hakkas ta 1907. aastal ja 1914. aastal sai temast esimene lennukilt langevarjuga hüpanud naine, sest USA sõjavägi palkas ta pilootidele langevarjuhüppeid õpetama, juhuks kui lennuk peaks õhus rikki minema. 1922. aastal loobus Broadwick langevarjuhüpetest ja hakkas hoopis tehase liinitöö-
liseks.

Allikad: space.com, Reuters, BBC, EPL; fotod: Topham Picturepoint, Reuters/Scanpix, Red Bull; graafika: Maret Müür

„EESTLANNA PARIISIS” EDUKAS

Ilmar Raagi uut mängufilmi „Eestlanne Pariisis” vaatas avanädalavahetusel kinodes 5936 inimest. See on 2012. aasta kõige edukam kodumaise mängufilmi avanädalavahetus. **EPL**

„CABARET” TARTUS

Laupäeval, 20. oktoobril kell 19 esietendub Tartus Vane-muise suures majas muusikal „Cabaret”, mille peaosas laulab kas Tanja Mihhailova või Gerli Padar. **EPL**

MERIKE ESTNA SAI KATALOOGI

Temnikova & Kasela galeriis (Müürivahe 22) esitletakse laupäeval kell 19 Londonis resideeriva eesti kunstniku Merike Estna (pildil) kataloogi „2012”. Kõites on esindatud Londoni

Goldsmith's College'i lõpetanud Estna viimase aasta maalilooming ja teoreetik Tony Godfrey essee Estna teostest. Godfrey on Sotheby'si kunstiinstituudi teadustöö direktor. **EPL**

Linnahall ei ole süüdi oma näruses

Üliõpilased, urbanistid, arhitektid ja kunstnikud mõtestasid tänavusuvistes töötubades linnahalli tulevikku.

Mida rohkem inimesi linnahalli tulevikust huvitub, seda suurem on võimalus, et kompleksi kasutatakse mõistlikult.

Linnahalli piirkonna arendamise puhul on kõige tähtsam, et tallinlaste ligipääs merele säiliks ja paraneks.

Veronika Valk
arhitekt

Kui kunagi peaks mõnes Eesti ajalehes ilmuma uudis, et linnahalli hakatakse lammutama, siis kas keegi tõuseks barrikadeidele, nagu juhtus Sakala keskuse puhul? Võib-olla polegi niisugust asja nagu spontaanne mäss. Liikumistel on oma sisemine tekkemehhanism ja -loogika, kus on oma roll tugevatel ja nõrkadel suhtel või inimestevahelistel sidemetel. Aktsioon peab olema ka ideelises mõttes suhteliselt suurele inimhulgale piisavalt ligipääsetav, seega üsna anonüümne (siiski on, vähemalt alguses, teatud tuumik, olgu see siis inimgrupp või ideestik ehk meem).

Linnahall on hästi ligipääsetav suhteliselt suurele hulgale inimestele ja ideoloogilises mõttes paremini hoomatav kui nn Karla katedraal 2007. aastal. Meie kujutus sellest, mis on linnahall, on reaalsusest siiski väga erinev. Täna noorte jaoks on linnahall ajas seisma jäänud ufo.

Kuidas ta siia tekkis ja mis temast saab? Seda uuris tänavu mais-juunis linnahalli projekteerinud arhitektide abiga ellu kutsutud töötuba. Osalejateks olid peale arhitektuuri- ja disainiüliõpilaste lavastuskunstnik, filmitudeng, maastikuarhitektid, urbanistid ning muidu aktiivsed noored mõtlejad ja loojad.

Kes iganes on kunagi Tallinna rannaala kaarti uurinud, teab, et linnahalli asendiplaanil jäävad silma spetsiifilised ristumised ja teljed: linn–meri, tee reisiasadamasse ja lõikumine kultuurikilomeetriga. Kuigi me ei tea päris täpselt, mis

juhtub linnahallist kummalgi pool olevate kinnisvaraarendustega, võiks seal nii ehk naa säilida ligipääs merele. Selles kontekstis sooviks pealekasvatav põlvkond näha linnahalli peal, sees ja nölvel praegusest rohkem tegevusi.

„Needsamad inimesed, kes käivad täna F-hoones, läheks sagedamini linnahalli katusele, kui sealt leiaks näiteks *pop-up*-kohvikuid,” ütles disainer Kairi Kuuskor. „Linna(halli)l kui maastikul on identiteet, mis leiab kasutuse vastavalt tõlgendusele või sisustusele,” sõnastasid mais-juunis 2012 toimunud linnahalli visiooni-töötoas osalenud Artur Staš-

Mis siis, kui linnahalli kavandatakse kõrgklassi vanadekodu baari ja bingosaaliga?

kevitš, Gloria Niin ja Jaan Penjam. „Linna(halli) „tänavatel” ning (ruumilistel) väljakutel võivad toimuda filmivõtted, kasvada rannaniidud ja džunglid, sündida uued sotsiaalsed võrgustikud, peituda romantilised, nostalgilised, dramaatilised, ekstaatilisest või mistahes teised ruumikogemused. Funktsionaalsete ruumide kobarad moodustavad eri tüpoloogiaid: helistuudid, koosolekuruumid, kohvikud, lasteaed, koole, riigiasutusi...”

Katus atraktiivseks

Eriti produktiivsed olid tulevikustenaariumide sõnastamisel Keiti Kljavini ja Brett Astrid Võmma: „Mis siis, kui linnahalli kavandatakse kõrgklassi vanadekodu, mille esimene

sihtgrupp on eakad Läänemere piirkonnast, kuid sihid globaalsed?” esitavad nad intrigeeriva idee. „Kontserdisaalis vaatavad vanurid keskpäeval lemmiksaateid, õhtuti toimub bingo, taasavatakse linnahalli legendaarne baar, mille sabas vanurid toitu ootavad. Kvaliteetse teenuse kõrval pakub eakate kodu tegevusi. Linnahallis avatakse eakate töökeskus,

kus nad veedavad oma päevi jõukohaste ametitega, näiteks juhendavad tänavajate kodulapsi. Vana linnahall annab eakatele võimaluse ühiskonna jätkusuutlikus arengus kaasa lüüa.”

Või siis selline idee: „Linnahall müüakse maha Ameerika Ühendriikide läänrannikul tegutsevate abiorganisatsioonide ketile. Abiorganisatsioonid muudavad linnahalli ametlikuks vahepunktiks Aafrikast ja Lõuna-Euroopast Põhjamaade poole rändavate immigrantide paigutamiseks. Linnahalli siseruumidesse seatakse üles laager, mis vahendab põgenikke globaalselt.”

Linnahalli ühe arhitekti Raine Karbi kommentaar Kljavini ja Võmma ideedele

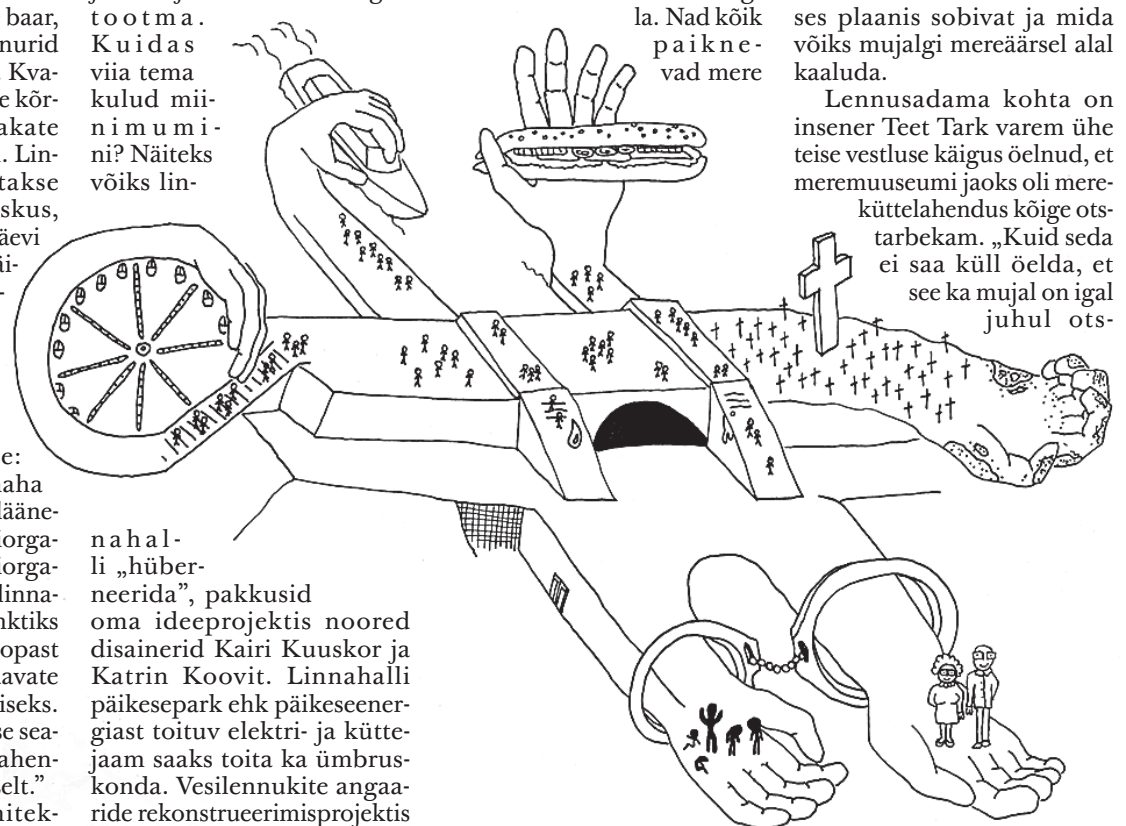
on napp: „Küttekulud.” Karp mõtleb natuke ja lisab: „Põgenikud ei lähe tagasi.”

Tasakaalus olek ehk nullseis tähendaks seda, et hoon peaks ise hakkama enese jaoks vajalikku elektrienergiat tootma. Kuidas viia tema kulud miinimumini? Näiteks võiks lin-

giat. Kahtlemata ei anna mõnd lahendust üks ühele kopeerida, kuid Tallinna rannaalal on suuri objekte, mille küte ja ventilatsioon on ilmselt kulukas – peale linnahalli ka näiteks Patarei vangla. Nad kõik paiknevad mere

lähedal. Ja kuigi iga objekti puhul tuleb leida just sellele objektile spetsiifiliselt sobiv lahendus, tekib küsimus, kas on võimalik esile tuua mõnd merelähedaste suunda, mis tundub Tallinnale üldises plaanis sobivat ja mida võiks mujalgi mereäärsel alal kaaluda.

Lennusadama kohta on insener Teet Tark varem ühe teise vestluse käigus öelnud, et meremuuseumi jaoks oli merelähedus kõige otsustavaks. „Kuid seda ei saa küll öelda, et see ka mujal on igal juhul ots-

Linnahall ulatab abikäe.

Illustratsioon: Keiti Kljavini ja Brett Astrid Võmma

TOETUS MÕISAKOOLIDELE

Kultuuriministeerium annab viie mõisakooli – Lahmuse, Vääna, Aruküla, Suuremõisa ja Illuka – projekteerimistöödeks ja Albu mõisa katuse remondiks kokku 61 642 eurot. **EPL**

KUULA RADA7 VEEBILEHEL SINIST

Reedel ilmub Saksa plaadifirmalt Accession Records Eesti elektroonikaartisti Sinise (Mauno Meesit) teine album „Dreams Come True”. Muusikaportal Rada7.ee pakub võimalust juba täna eks-

klusivselt plaati kuulata. Otseviide eelkuulamisele: <http://www.rada7.ee/special/sinine-dreams-come-true>.

Plaadi esitluskontsert on 7. novembril. **EPL**

RICHTERI TEOS LÕI REKORDI

Saksa kunstniku Gerhard Richteri maal „Abstraktne pilt (809–4)” müüdi reedel Sotheby'si oksjonil 34,2 miljoni dollari (26,4 miljoni euro) eest. See on suurim summa, mis on eales ela-

va kunstniku töö eest oksjonil makstud, varem kuulus see au Jasper Johnsi teosele „Lipp”. Ostja oli anonüümne, maali eelmise omanik oli muusik Eric Clapton. **EPL**

olevikus ega tumedas tulevikus

Graffiti-entusiastid on kaunistanud nii linnahalli fassaadi kui ka sisemust. Ometi peitub nüüdseks tühjaks jäänud hoones kunagi hinnatud kontserdisaal.

Fotod: Vallo Kruuser, Ivar Lubjak, Tanel Meos

tarbekas,” ütles Tark. „Igasse objekti on vaja suhtuda individuaalselt, sest ega ka arhitektuuriselt saa sama maja mõnda teise kohta kopeerida – see ei pruugi teise kohta sobida. Arvan, et üldjuhul meie tingimustes mereküte ei sobi.”

Mis seal ikka, eks siis tuleb mõelda teistele alternatiivsetele energiatootmise lahendustele, sest „voolujaama” mõte tundub linnahalli kontekstis ahvatlev. „Sel eesmärgil võiks lausa uue töötoa korraldada, et leida linnahallile koostöös inseneridega otstarbekaid energeetikalahendusi,” arvab Kljavin.

„Linnahalli puhul on oluline tema jätkuv ja oluliselt parem sidumine kesklinnaga, kus ta pakub maastikmaja võimalusi rulaparkideks ja nõlvade sees saaksid olla kasvõi muuseumid,” pakub linnahalli teine arhitekt Riina Altmäe.

Seda enam, et linnahalli avalikus kasutuses, ühiskondliku hoonena püsimine tagab linlastele ja turistidelegi vaba pääsu kesklinnast

mereni. Linnahall täidab sel juhul tulevikuski põhifunktsiooni, mis omal ajal innustas arhitekte hoonet kavandama ja selle valmis ehitamise eest seisma. „Juulis 2011 toimusid linnahalli katustel ka näiteks Geriljakino seansid,” meenutab Kljavin.

Kõik on nõus, et maastikukujundus- ja lillefestivalid, mida on seni peetud juba niigi vägagi hästi toimival Tornide väljakul, võiksid kolida linnahalli-maastikule.

Puudus aktivistidest

Praeguse olukorra võrdluseks võib tuua paralleeli sotsiaalmeediast, mis tekitab inimeste vahel nn lõtvu või nõrku sidemeid. See, et keegi on kellegi sõber Facebookis või „laigib” mõnd tegevust või loosungit, ei tähenda veel sugugi, et selle idee nimel oldaks valmis „tänavale minema”.

Ent kui nõrkade sidemete hulk ületab teatud kriitilise piiri, võib vallanduda kvaliteetsemate, nn tugevate sidemete tekke kaskaad. Meil siin Tallinnas aga puudub niisugune

kriitiline mass, Eesti asustus- ja mõttehõredus peegeldub näiteks ka me igiomaset hajariiklikus üldplaneeringus. „Ajutised lahendused ei peata lagunemist,” ütleb Raine Karp. „Kes tahab linnahalli rekonstrueerida, nii et tema inseneritehniline olukord oleks kaasaegne, peab kogu hoone sisuliselt „luukereks” lahti võtma ja siis talle taas kesta peale kasvatama.”

Rekonstrueerimisprojekti konverentsiturismile rõhu panek võiks olla juba jumekam pikaajaline perspektiiv, nagu Karp 2007. aastal linnavalituse tellitud eskiislahenduses ette nägi. Linnahalli kui (konverentsi)turismi sihtkoha käivitamine ja turustamine võiks teenusedisaineritele olla parajalt põnev väljakutse.

Kuid rekonstrueerimiseks vajalikke investeeringuid, otsustajate huvi ja muud vajalikku praegu pole. Kuidas huvi tekitada? „Osalusdemokraatia ja osalusplaneerimine koguvad tänases Eestis üha jõudu,” ütleb Kljavin.

Linnahall tundub korraga

seada väärtuslikum, et tänapäeva neoliberaalses demokraatias selliseid hooned enam ei ehitata. Mida rohkem inimesi leiab, et neil on linnahalli asja, seda tõenäolisem on piisavalt jõulise ja eri huvigruppidele tugineva avaliku surve teke. Kui käärajate puhul kututakse tavaliselt kokku koos-

olek (näiteks kõikvõimalikud ümarlauad ja nõukojad), siis edukamatel neist, mis kasvavad kohati ka suureks massimeeleavalduseks, on olnud jagatud juhtimismudel.

See tähendab, et pole karismaatilist juhti, struktuur on pigem skaalavaba (*scale-free structure*, mõiste, mida koh-

tab näiteks bioloogias). Saagu sellest lumepallist siis pealegi laviin, aga mitmes asjas on Riina Altmäel õigus. Esiteks, et jõuame tagasi linnahalli algusesse, 30 aasta tagusesse aega, ja linnahall on endiselt ainus vaba pääs merele. Ja teiseks: saagu mis saab, maja pole süüdi. ●

KOMMENTAAR

Kui linnahallist saab jõujaam, tekib tema järele ka vajadus

Kairi Kuuskor

disainer

Ellu jääb see, kes ei ole teistele koormaks. Linnahalli olukord on olnud juba mõnda aega avariiline. Iga päev, mis ta tühjalt ilma rendituluta seisab, tähendab kellelegi kaotatud raha. Kütetearve on nagu tinapomm, mis hoone väärtust ja tulevikuperspektiive põhja veab. Kui linnahall muutuks väikeseks jõujaamaks, mis suudab saada enese (sees ja katusel toimuva) säilita-

miseks vajaliku energia ümbritsevast keskkonnast (merest, tuulest ja päikesevalgusest, kõige tõenäolisemalt hoovuste energiast), saaks linnahall oodata, kuni tema jaoks tekib loomulik, mitte pseudovajadus.

Tuluteenimismudelid muutuksid, sest renditulude osatähtsus kaob tagaplaanile. Hoone haldaja saab rohkem võimu, kui kõik tehingud pole suunatud kommunaalaukude lappimiseks, ja tulevikus kujuneb rendileping hoovaks, millega hoone tulevikku suunata.

Rentnike valides saab lähtuda teatud uuest põhimõttest (sotsiaalsest, kultuurilisest) ja edasine on juba ahelreaktsioon. Jaamast saab elektrihindade tõustes kogu ümbruse toitja nii ülekantud kui ka otseses tähenduses: oma laengu saavad nii katusel viibivad inimesed, installatsioonid, aparaadid kui ka hooned, toimub nii inimeste, mere kui ka laetud osakeste vool.

Võib-olla toidab tulevikus Tallinna energianälga hoopis linnahalli vetikafarm?

JURIST SELGITAB

Töö ja tervis

Helve Toomla
jurist

●●Põen juba aastaid artriiti ja mu tervis on halvenenud. Kas ja mille alusel on mul õigus nõuda tööandjalt töökoha ergonomiliseks muutmist? Sellele küsimusele ei saa täpselt vastata teadmata, mis tööd küsija teeb, kas tegemist on kutsehaigusega, kas talle on määratud puue, kas arst on andnud tööalaseid soovitusi, millistes tingimustes tuleb

tööd teha jne. Üldjuhul peab tööandja tagama töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmise igas tööga seotud olukorras.

Soovitan küsijal kõigepealt töökeskkonnavoliniku abiga välja selgitada, mis ohutegurid ja terviseriskid tööl on ning kas ja kuidas neid tuleb riskianalüüsi järgi vältida.

Töötervishoiuarst peaks hindama, kas inimene võib neil tingimustel ja selle diagnoosiga töötada, kas saab tingimusi sobivamaks muuta või tuleks tal hoopis kergemale tööle üle minna. ●

Saada oma tööalane küsimus
kristiina.viiron@epl.ee

LENNULIIKLUSTEENINDUSE AS
ESTONIAN AIR NAVIGATION SERVICES

LENNULIIKLUSTEENINDUSE AS on äriühing, mis tegutseb aktsiaseltsina alates 1997. a detsembrist ja mille aktsiatest 100% kuulub Eesti riigile. Meie põhitegevuseks on ohutu ja kvaliteetse lennuliikluse korraldamine Eesti õhuruumis.

Lennuliiklusteeninduse AS võtab konkursi korras tööle

LENNUINFO TALITUSE SPETSIALISTI

Töö kirjeldus:

- Ajakohase ja adekvaatse lennuinfo (aeronavigatsioonilise info) töötlemine ja levitamine ning klientide lennuinfo varustamine.

Nõudmised kandidaadile:

- Väga hea eesti- ja inglise keele oskus nii kõnes kui kirjas ning vene keele oskus suhtlemistasandil;
- Arvuti kasutamise oskus MS Windows ning MS Office keskkonnas;
- Oskus analüüsida ja süstematiseerida informatsiooni, edastada seda adekvaatselt, täpselt ja kiiresti;
- Hea suhtlemis- ja koostööoskus;
- Kasuks tuleb praktiline kogemus teenindussfääris.

Töö sujumisele aitavad kaasa eelteadmised lennundusest ja sügavam huvi valdkonna vastu.

Pakume:

- Vastutusringkast tööd ning võimalust suhelda rahvusvahelisel tasandil;
- Õppimis- ja arenemisvõimalusi;
- Head töökeskkonda.

Asukoht: Harjumaa

Tööle asumise aeg: 2. jaanuar 2013

Kuulutus aegub: 25. oktoober 2012

Kontaktisik: Ere Keerig-Kont

Adress: Kanali tee põik 3 10112 Rae küla, Rae vald, Harjumaa

Telefon: 6 258 230

E-post: ere@eans.ee

www.cvkeskus.ee/288123

Starditoetuse abiga tahetakse luua keskmiselt 1,5 töökohta

Toetus

EAS-i andmeil tegutseb praegu 45% toetatud ettevõtteid, mis on asutatud kümme aastat tagasi.

Kristiina Viiron
kristiina.viiron@epl.ee

Nii töötukassa kui ka Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse toetusega ettevõtjaks hakkajad prognoosivad oma ettevõtte keskeltläbi poolteist töökohata. EAS-i alustavate ettevõtete divisjoni direktor Dmitri Burnašev märgib, et Tallinna ettevõtted kavandavad isegi üle kolme töökoha.

Kas nii ka läheb, ei saa kindlata, kuid Burnaševi ütlust mööda tegutses kõigist vahemikus 2007.–2009. aastani rahastatud ettevõtetest 2010. aasta seisuga 81%.

„EAS-i poolt kümme aastat tagasi toetatud alustavatest ettevõtetest on tänaseks tegutsemas kolmandiku võrra rohkem ettevõtteid kui toetusega alustanud ettevõtted,” kinnitab Burnašev. „Kümme aastat tagasi alustanud toetatud ettevõtetest tegutseb täna 45%, sellal kui toetusega alustanutest on jäänud tegutsema ligi kolmandik.”

Ei saa endale palka maksta

Tema sõnul on suhteliselt hästi läinud ka masu ajal asutatud ettevõtetel: olulisi erinevusi ellujäämismääras täheldatud ei ole, projekte on enamasti ellu viidud kokkulepitud mahus. „Me pigem ootame, et raske aegadel asutatud ettevõtetel läheb kergematel aegadel paremini – aga täpsemalt saab seda mõõta alles hiljem,” märgib Burnašev.

Töötukassa ettevõtluse alustamise toetuse kohta mõjuanalüüsi tehtud ei ole, seega puuduvad ka andmed, kui paljud toetuse saanud

TEGEVUSVALDKOND

10 peamist tegevusala, millele töötukassa on maksnud ettevõtluse alustamise toetust

Menukaimad on teenindavad tegevused ning hulgi- ja jaekaubandus ning mootorsõidukite ja mootorrataste remont.

2011	Toetusi
muud teenindavad tegevused	55
hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	28
majutus ja toitlustus	16
kunst, meelelahutus ja vaba aeg	30
põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	14
töötlev tööstus	34
kutse- (jur, rmtp, tõlge, foto jms), teadus- ja tehnikaalane tegevus	18
ehitus	8
hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	12
2012 SEISUGA 10.10	Toetusi
muud teenindavad tegevused	67
kutse- (jur, rmtp, tõlge, foto jms), teadus- ja tehnikaalane tegevus	26
hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	45
töötlev tööstus	23
kunst, meelelahutus ja vaba aeg	35
majutus ja toitlustus	18
kutse- (jur, rmtp, tõlge, foto jms), teadus- ja tehnikaalane tegevus	24
ehitus	11
haldus- ja abitegevused	9
hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	9
põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	9
Allikas: töötukassa	

võiksid praegu veel ettevõtjana tegutseda.

Poliitikauuringute keskus Praxise 2010. aasta ettevõtluse alustamise toetuse mõju uurin-gust (ajavahemikul 1. jaanuar 2008 – 31. mai 2010) selgus, et

Vähesed suutsid ettevõtte käivitada nii, et olnuks võimalik endale palka maksta.

vähe ettevõtjaid suutis ettevõtte käivitada niimoodi, et saanuks endale palka maksta.

„Teatud osa on eelistanud juba palgatööle asuda, püüdes selle kõrvalt siiski ka ettevõtlusega jätkata,” sedastab uuring.

Aastate lõikes on EAS-i toetuste saajate seas kõige rohkem olnud töötleva tööstuse, ehituse ning mootorsõiduki hoolduse ja remondi vallas tegutsevad ettevõtteid.

Töötukassa toetusega luuak-

se 2011. ja 2012. aasta andmete järgi enim ettevõtteid teeninduse ning hulgi- ja jaekaubanduse ja mootorsõidukite remon-di valdkonnas.

Alates 2009. aastast on töötukassa makstav maksimaalne toetus olnud 4474 eurot, EAS-i makstav maksimaalne toetussumma on alates selle aasta juulist 5000 eurot.

„Starditoetus ei ole universaalne lahendus kõikidele alustamisega seotud probleemidele,” nendib Dmitri Burnašev. „Reeglina on tõhusus kõrgem siis, kui ettevõtjal on selge arusaam, kuhu ta tahab oma tegevusega jõuda, ja hea tegevusplaan.”

2011. aastal maksis EAS starditoetust 359 ettevõttele, aasta varem 437-le. Töötukassa kau-du alustas ettevõtlust 498 isikut, 2010. aastal 678 isikut.

Arvel olnud töötute seast

ettevõtjaks hakanute osakaal on siiski suhteliselt väike: vastavalt 0,41% ja 0,43%.

Ettevõtluse ebaõnnestumise sagedasemad põhjused on EAS-i andmeil liigne optimism, vähene juhtimiskogemus, ettenägematute asjaolude (terviserike, pereprobleemid jms) teke, juhatuse valed otsused, kvalifitseeritud töötajate puudus, vähene kompetents valdkonnas.

Töötukassa teenuste juhi Indrek Kaivi sõnul on ebaõnnestumise põhjuseks kõige sagedamini nimetatud asjaolu, et äriplaani koostades ei ole arvestatud näiteks äripinnaga seotud võimalikke riske või ei suudeta soetada äriplaanis mõeldud seadmeid – hind on muutunud või pole neid turul saada. „Infotehnoloogia valdkonnas võib põhjuseks olla see, et ei saada tähtaegselt valmis vajalikke arendusi või osutuvad need planeeritust kallimaks,” osutab Kaiv. ●

LOOVALT ETTEVÕTJAKS

PROJEKT "LOOVALT ETTEVÕTJAKS"

TÄIENDUSKOOLITUS TÖÖTURULE TAGASIPÖÖRDUMISEKS

nr. 1.3.0102.11-0369

29. oktoober - 9. november 2012

Eesti Kunstiakadeemia, Estonia pst 7, Tallinn

OSALEJATELE TASUTA!

EESTI
KUNSTIAKADEEMIA

Info ja registreerimine:

tel 626 7326
pirje.kovatomas@artun.ee

www.artun.ee/avatudakadeemia

FORD LAHKUB MM-SARJAST

Ford teatas täna, et lahkub selle hooaja järel autoralli MM-sarjast, lahkumise põhjuseks on keeruline majanduslik olukord. Eesti rallisõitja Ott Tänaku meeskond M-Sport jätkab osalemist

eratiimina ja Ford Fiesta WRC autodega. Ford on juba alustanud oma senise koostööpartneri M-Spordiga läbirääkimisi, et uue hooaja varustamise tingimused kokku leppida. **EPL**

EESTI EUROOPA KROSSIL

Nädalavahetusel Ukrainas Kiievis sõidetud Euroopa Rahvus-te kross oli Eesti meeskonnale edukas, koju toodi neljas koht. Võitjaks tuli Itaalia, kokku osales krossil 14 riiki. **EPL**

TAARAMÄE: RATTASPORT MUUTUB PUHTAMAKS

Mullu Tour de France'il 11. koha saanud Rein Taaramäe on siseti mas rahul, et Lance Armstrongi dopinguskeemid päevavalgele tulid: see annab lootust, et kogu rattasport muutub dopinguga

patustajatest puhtamaks. „Olen väga rahul, et sellised keerised käivad, võib-olla see rahustab nii mõnegi mehe maha. Minul on sealt ainult võita,” sõnas Taaramäe. **Delfi**

Rüütli hoiab vastase kaitse murdmise taktikat saladuses

Telegramm

Gunnar Leheste
Andorra la Vella

Eeldatavasti tõmbub Andorra suurte jõududega oma värava ette ja Eestil tuleb nende kaitsemüür laiali lammutada.

Eesti jalgpallikoondise peatreener Tarmo Rüütli eelistas Andorras koondise hotelis mängueelsel pressikonverentsil salapäraseks jääda ja puikles tänase kohtumise taktikat puudutatavatest küsimustest osavalt kõrvale.

Peatreener viitas vaid sellele, et eeldatavalt kaitsesse koguneva Andorra müüri laiali lammutamiseks on plaan olemas, kuid ajakirjanduse kaudu vaenlasele vihjeid anda ei taheta. „Oleme vaadanud erinevaid videoid Andorra eelmistest mängudest ning neist nii mõndagi tähele pannud, kuid see on rohkem meeskonna koosoleku teema, mitte pressikonverentsil jagamiseks,” pareeris ta.

Kui tavapäraselt on Rüütli enne mängu avaldanud ajakirjanike tungival soovil ka meeskonna algkoosseisu, siis eile oli ta nõus välja hõikama

vaid ründeliini, kus võtavad kohad sisse Andres Oper ja Tarmo Neemelo. Võib eeldada, et Neemelo kui pikem ja jõulisem mängija siblib pigem tipuründaja kohal ning Oper jääb 4–4–1–1 formaadis tagumiseks ründajaks.

Erinevad skeemid

On siis Eestil kavas rohkem pikka palli ette anda ja loota, et Neemelo need andorralasi kehaliselt üle mängides omaks võtab? Ütles ju ka Rüütli enne reedest Ungari-mängu, et peame olema varasemast sirgjoonelisemad. Kerge trauma tõttu aga Rüütli reedel Neemelot kasutada ei saanud. „Oleme erinevaid skeeme trennis harjutanud, aga nagu peatreener ütles, on see rohkem meeskonnasine asi,” ei avaldanud ka keskkajitsja Taavi Rähn midagi enamat.

Kuigi tõenäoliselt jääb pallivaldamisprotsent täna rohkem meie poole kaldu, ei oota Rähn tavapärasest kergemat tööpäeva. Pigem vastupidi. „Arvan, et lihtne meil kaitses olema ei saa. Kui meeskond läheb ründama, peame olema just tähelepanelikumad, et meid kontrarünnakutega ära ei nõelata,” märkis ta, meenutades seda, kui Eesti oli hädas samuti endast nõrgema Fääri saarte meeskonnaga – neile

tuli võõrsil 0 : 2 alla vanduda ja kodus alistati vastane alles kolmanda üleminuti värvast.

„Kindlasti oli nendest mängudest meile pikemas perspektiivis kasu. Mängijad teavad, et me pole veel sellisel tasemel meeskond, kes nõrgemate vastu kindlasti kolm punkti ära võtab,” lisas Rähn. Ei tohiks unustada, et ka Andorra jaoks on Eesti see meeskond, kellelt võiks punkte röövida, arvas ründaja Oper. **o**

Väike väljak kaljude vahel

Andorra võõrustab Eestit pealinnas Andorra la Vellas 1200 pealtvaatajat mahutaval staadionil, mis on kolmest küljest avatud ja pakub Euroopa jalgpalliväljakutest ilmselt kõige maalilisemat vaadet.

Staadion on aga väiksem kui need, millega Eesti mängijad on harjunud, ja see võib kaitsvale meeskonnale Andorra rohkem kasuks tulla. „Kui sa kaitses istud, jääb vastasel väiksel väljakul vähem ruumi söödu-mänguks. Meie jaoks kujunevad tähtsaks karistus- ja nurgalöögid ning üldse standardolukorrad,” märkis Andres Oper.

Indrek Zelinski viimane ja kõige kuulsam värav Andorra väravavõrku päästis Eestile EM-valikmängus kohtumise viimasel minutil võidu.

Jalgpallimaa Andorra

Andorra asub FIFA tabelis **201. kohal**. Nende kõigi aegade kõrgeim koht on olnud 125. – septembris 2005.

Kõikidest riikidest on Andorra enim mängenud – **ühemaks** – pidanud just Eestiga. Kaheksal korral on nad kohtunud Armeeniaga, kuuel korral Horvaatia ja Makedooniaga.

Läbi aastate on nad saavutanud **kolm võitu** – 2 : 0 Valgevene üle (sõprusmängus aprillis 2000),

Eesti ja Andorra mängud

13. november 1996; **SM**
Andorra 1 : 6 Eesti
60. Agustí Pol – 36. Indrek Zelinski, 64., 74., 76., 84. Argo Arbeiter, 87. Marko Kristal

22. juuni 1997; **SM**
Eesti 4 : 1 Andorra
22. Indrek Zelinski, 28. Marek Lemsalu, 66. Andres Oper, 88. Mati Pari – 67. Ildefons Lima Solá

22. juuni 1998; **SM**
Eesti 2 : 1 Andorra
29. Indrek Zelinski, 76. Andres Oper – 67. Jesús Julián Lucendo

16. august 2000; **SM**
Eesti 1 : 0 Andorra
66. Martin Reim

7. oktoober 2000; **MM**
Andorra 1 : 2 Eesti
90.+1. Justo Ruiz – 55. Martin Reim, 65. Andres Oper

30. aprill 2003; **EM**
Andorra 0 : 2 Eesti
26., 74. Indrek Zelinski

7. juuni 2003; **EM**
Eesti 2 : 0 Andorra
22. Teet Allas, 30. Kristen Viikmäe

22. august 2007; **EM**
Eesti 2 : 1 Andorra
34. Raio Piiroja, 90.+1. Indrek Zelinski – 87. Fernando Silva

17. november 2007; **EM**
Andorra 0 : 2 Eesti
31. Andres Oper, 60. Joel Lindpere

MM – MM-valikmäng, **EM** – EM-valikmäng, **SM** – sõprusmäng

2 : 0 Albaania üle (sõprusmängus aprillis 2002) ja 1 : 0 Makedoonia üle (MM-valikmängus oktoobris 2004). Lisaks on nad saavutanud ka **10 viiki** (Armeenia, Aserbaidžani, Hiina, Fääri saarte, Soome, Makedoonia ja Malta).

Nende kõige suurem kaotus on oktoobris 2006 Horvaatiale 0 : 7 allajäämine. Lisaks on nad Tšehhile kaotanud juunis 2005 1 : 8.

Foto: EPL/arhiiv; graafika: Maret Müür

VTB Ühisliiga – nii uimast Kalevit pole ammu nähtud

Kommentaar

Jaanus Levkoi
korvpallitreener

Eile loiult mänginud Kalev/Cramo kaotas VTB Ühisliiga teise kohtumise võõrsil Donetskile tule-musega 46 : 67.

Meeskondade vahel oli selge klassivahe ja tundus, et Kalev ei tahtnudki mängida. Oleks võinud vähe rohkem sädet olla. Teised võivad olla paremini komplekteeritud ja üks-üks-lahendusi paremini leida, aga oleks tahtnud näha natuke lahtisemat ja rõõmsamat män-

gu. Meid võeti kohe esimestest minutitest kinni: vastased panid kohe oma liikumised, oma rütmi ja oma tempo peale. Kohati mängisid nad isegi üle, oleks võinud veel lihtsaimid lahendusi leida.

Raske on siit midagi kommenteerida, ei tea ju, mis moodi Kalev sinna sõitis, aga nii uimast Kalevit pole kaua näinud. Ei tea, kas oli juba ette mõeldud, Fischerid ja Perkinisid ritta pandud ja arvatud, et sellest meeskonnast me niikuinii jagu ei saa.

Donetski mäng oli niivõrd hästi paika pandud ja eelmises mängus säranud [Keith] McLeod ei saanudki praktiliselt midagi teha. Osa viskekohti oli ju küllaltki hästi väl-

ja mängitud, aga kui need ka sisse ei lähe, siis see võtabki tuju ära.

Üks-üks-teravust meil ei olnud ja sealt olukordi ei tekkinud, aga korvpallis tuleb suruda teravuse ja kiiruse peale. Meie mehed ei ole nii kehavad, et nad ei võiks üks ühele vastaseid ette võtta.

Teise poolaja alguses tekkisid [Gary] Wilkinsoni tabamuste järel võimalused, aga seda kõike peab raudselt kogu aeg tampima. Praegu vastased põhimõtteliselt puhkasid kaitses. Kindlasti rõhutan ka seda, et kui üks asi ei toimi, siis oleks tulnud otsida teistmoodi ja kui see ka ei aita, siis hoopis kolmandat. **o Kirja pannud Pärt Talimaa**

Veerpalu otsus lükkus novembrisse

Kohus

Eile saatis positiivse dopinguproovi andnud suusataja Andrus Veepalu kaitsetiim rahvusvahelisse spordiarbitraaži (CAS) oma viimased selgitused.

„Täna (eile – toim) esitasid meie eksperdid – teadlased ja Šveitsi advokaadid – Veerpalu asjas CAS-ile täiendavad seiskohad ning selgitused kohtu viimastele küsimustele,” ütles Veerpalu esindaja Aivar Pilv. „Arvestades CAS-i menetluses kehtestatud reegleid ei pea me enne kohtuotsuse kuulutamist võimalikuks esitatud dokumenti sisulisemalt kommenteerida,” lisas ta ja teatas, et otsuse kuulutamine lükkus edasi novembri lõppu. **o EPL**

Ferrari president: Vettel tooks liigse konkurentsi

Vormel 1

BBC kirjutas Ferrari allikatele viidates, et valitsev maailma-meister ja praegune Red Bullis esisõitja Sebastian Vettel liitub „punastega” ülejärgmisel hooajal, kus temast saab Fernando Alonso meeskonnakaaslane.

Samas on väite ümber lükanud nii Red Bulli tiimipealik Christian Horner kui ka Ferrari president Luca di Montezemolo. „Ma ei taha kahte kukke samasse kanalasse, pigem kahte sõitjat, kes sõidavad Ferrari ja mitte enda heaks. Ma ei soovi probleeme ja vastasseise,” lausus ta. Seega soovib ta hetkeolukorra säilimist, kus tiimis on selge esisõitja, kelle heaks teine mees tööd teeb. Nii kõvade ässadega nagu Alonso ja Vettel on seda aga raske uskuda.

Kogu lugu on veerema läinud sellest, et Vettel on avaldanud soovi ühel hetkel oma karjääri jooksul Ferraris sõita ning väidetavalt pikendab Itaalia meeskond küll lähiajal Felipe Massaga lepingut, ent seda vaid aasta võrra.

Vettelil endal on Red Bulliga kontrakt sõlmitud küll 2014. aasta lõpuni, ent meeskonna sõidukonsultandi Helmut Marko sõnul on selles punkt, mille kohaselt võib sakslane mitterahuldavate tulemuste korral lahkuda juba pärast tulevat hooaega. Oma sõna on kogu loos öelda ka Alonsol, keda seob leping Ferrariga 2016. aasta lõpuni ning kes BBC andmetel pani sel hooajal veto Lewis Hamiltoni liitumisele Itaalia meeskonnaga. **o Pärt Talimaa**

Neinar Seli: olen nõus noorte nimel oma palgast loobuma

Neinar Seli (keskel) valiti neli aastat tagasi EOK asepresidendiks. Nüüd toetas teda presidendikandidaadiks üles seadmisel 60 komiteeliiget.

Arno Mikkor / EPL arhiiv

Kanter toetab Kallast

Valimised

Eesti olümpiakomitee (EOK) presidendiks pürgiv Madis Kallas avalikustas eile oma toetajad. Ametlik kandidaat Kallas küll veel ei ole, sest ühte häält, mille andis Ida-Virumaa spordijuht Rene Kundla, peeti alguses õigustühiseks.

Nimelt valiti Kundla uude ametisse 26. septembril, kuid äriregistrisse ei olnud sellekohast märget jõutud veel teha. Kundla kinnitusel on aga kõik paberid olemas, EOK-le Ida-Virumaa juhtide vahetusest vahetult pärast valimisi teada antud ja pealegi on ka kaks sarnast kohtulahendit, mis ütlevad, et uus juhatus hakkab otsustama hetkest, kui ta on valitud.

Eile kinnitasid Eesti Päevalehe allikad, et suure tõenäosusega otsustab neljapäeval kogunev EOK täitevkomitee, et Kallas saab valimisvõitlust jätkata. Saare maavalitsuse spordijuht Kallas kiitis oma pooldajaid ja kinnitas, et ühendused ja eraisikud olid kõik selle poolt, et valimised toimuksid vähemalt kahe kandidaadi vahel.

Tugev meeskond

„Nüüd kui algab teine etapp, soovin juba konkreetsemalt keskenduda meeskonna ja programmi tutvustamisele. Tugev meeskond, kuhu on kaasatud osaliselt praegused juhid ja uued tegijad, on hea kooslus, millelt edasi minna. Oluline on kõigi osapooltega kohtuda ja võimalikud koostöö variandid läbi arutada,” rääkis Kallas.

„Minul on energiat, kogemusi erinevatest spordivaldkondadest, tugevad nõunikud, ja moodustades enda ümber ka tugeva meeskonna, ei näe [ma] põhjust, miks EOK-s ei võiks toimuda 8. novembril muutused, mis spordielule Eestis annaksid uue tõuke. Samas jätkan kindlalt oma joont – aus ja avatud suhtlemine. Tagatubade kokkulepped, mis võiksid erinevaid osapooli kahjustada, ei kuulu minu programmi. Seepärast avaldan ka oma toetajad,” lisas ta. **• EPL**

SELJATAGUNE

MADIS KALLASE TOETAJAD

1. Eesti jalgpalli liit
2. Eesti amburite liit
3. Eesti allveeliit
4. Eesti golfi liit
5. Eesti kurnimänguliit
6. Eesti matkaliit
7. Eesti rulluisuliit
8. Eesti politsei spordiliit
9. Hiiumaa spordiliit
10. Ida-Viru spordiliit
11. Läänemaa spordiliit
12. Järvamaa spordiliit
13. Eesti petanque'i klubide liit
14. Gerd Kanter
15. Mart Tarmak

Intervjuu

Kristi Kirsberg
reporter

Eesti olümpiakomitee presidendikandidaadi sõnul peaks komitee sponsorite arv kasvama kolmekordseks.

●●**Neinar, olete 2001. aastast kuulunud Eesti olümpiakomitee (EOK) täitevkomiteesse, viimased neli aastat olete olnud ka EOK asepresident. Mis on teie arvates Eesti spordi kõige põletavam küsimus ja mis on selle lahendus?**

Kõige esmane on treenerite palga teema. Spordikongressidel on sellest palju räägitud, kuid jõudnud pole jutt kuhugi. Vaadatud on nii riigi ja ministeeriumi kui ka EOK poole, kuid sinna kahe vahele see mure ongi kukkunud. Minu seisukoht on, et eelkõige on see EOK lahendada.

Võimalusi on mitu. Algust on tehtud projektiga, kus koostöös omavalitsustele, ministeeriumi ja EOK-ga luuakse igasse maakonda spordimeisterlikkuse grupid, kus treenerite palk on samal tasemel õpetaja-metoodiku palgaga, mõistagi laienevad ka kõik sotsiaalsed garantiid.

Praegu on see käivitunud neljas maakonnas, kuid kui kõik tööle saame, on meil juba 70 treenerit, kelle palgast pool maksab omavalitsus ja teise poole EOK koostöös spon-

soritega. Samuti on eesmärk teha kohalike spordiklubide ja -koolidega koostööd, nii et iga neljanda ja viienda kategooria treener saaks palka. Mõistagi teeb otsuse omavalitsus, kuid EOK roll on sellistes küsimustes jõuliselt kaasa rääkida.

●●**Treenerite palga küsimus on tõepoolest kaua lahenduseta olnud. Kuid mis on täiesti uued, värsked suunad, millega te EOK etteotsa astuksite?**
Kindlasti tahan käivitada Eesti noorte olümpia. Nii mõnigi ütleb selle peale, et olen stagna, aga et paremini selgeks teha, siis mõtlen selliseid võistlusi, nagu olid koolinoorte spartakiaad või Rukkilillemängud. Noored selgitaksid välja, kes lähevad Eestit esindama noorte olümpiale Euroopasse või maailma. Kuni sinani välja, et võistlusel oleks oma särk, nagu praegu on teatejooksul, mida noored kannavad suviti ka pärast jooksu.

Samuti soovin ellu kutsuda järelkasvuprojekti 19–24-aastastele noortele. See on iga, kui sportlasel on kõige raskem toime tulla noorte ja täiskasvanud klassi vahel. Projekt koondaks 15 noort pallimängudest, individuaalaladelt, mitteilümpiaaladelt. Fondile panen ise aluse, loobudes EOK juhi palgast. Koos maksumedega teeb see aastas vanas rahas miljon krooni.

●●**Üks suur teema on mitteilümpiaalade ja olümpiaalade suurem võrdustamine. Mis seisukohal teie olete?**
Olen nõus, et mitteilümpiaaladele on seni väga vähe

tähelepanu pööratud. Kui vaatame nende ja olümpiaalade võidetud medalite arvu, on suhe pea 20 : 80. Me ei räägi ju siinkohal kummikuviskamisest, vaid tõsistest aladest, millel ei ole piisavalt väljundit. Neile tuleb rahafond ja moti-

„Minu loomuses ei ole enne kireda, kui muna on olemas.”

„Poliitikaga ei ole ma viis aastat tegelenud, ettevõtteid toimivad ka minuta.”

vatsioonisüsteem välja mõelda – kui nad on edukad, saavad ka raha rea peale.

●●**Aga kust raha tuleb? Seni on siiski valitsenud selge seisukoht, et ega raha juurde tule, pigem peaks olemasoleva ümber jagama?**
Kuna mina tulen ettevõtlus-

sest, vaadatakse minu poole eriti kõrgete ootustega just raha osas. Loosungina võin välja käia, et EOK toetajate arv peab nelja aastaga kolmekordistuma.

Lisaks peab ühelt poolt tõstma riigiettevõtete osakaalu, kindlasti on piisavalt kohti, kuidas raha otstarbekamalt kasutada. Eraettevõtetest rääkides ei ole EOK toetajate hulgas näiteks veel ühtegi suurt panku. Ühesõnaga, reservid on olemas, aga esialgu on veel vara rääkida, mis mehhanismiga plaane ellu

viime. Pealegi, minu loomuses ei ole enne kireda, kui muna on olemas.

●●**Olete äärmiselt hõivatud inimene. Millest olete valmis EOK presidendina loobuma?**

Õige tähelepanek. Loomulikult olen ma sellele mõelnud. Mida-

gi ei saa teha pühendumiseta ja

kui kõik need muudatused ette võtta, on palju teha.

Poliitikaga ei ole ma viis aastat tegelenud, minu ettevõtteid toimivad ka minuta. Küll aga on ühiskondlike ametite osakaal ammu kreenis. Olen tegev näiteks Eesti jahimeeste seltsi juhatuses, olümpiaakadeemias, Eesti kaubandus-tööstuskoja juhatuses, Eesti kaitsetööstusliidu juhatuses, riigikaitse sihtasutuses, Eesti reservohvitseride kogus, Tartu Kalevi juhatuses. Nii et paljudest neist pean ma tõepoolest loobuma.

●●**Töökoormust saab jagada hea meeskonna vahel. Kes on teie asepresidendikandidaadid?**
Seda ma veel välja ei ütle, küll aga olen seisukohal, et asepresidendid, nagu ka täitevkomitee liikmed, ei ole palgalised kohad. Ja asepresidente valida saab ju vaid nende vahel, kes on üles seatud (Urmas Sõõrumaa, Jaan Toots, Kristina Šmigun-Vähi, Erki Nool, Toomas Tõnise, Madis Lepajõe, Erich Teigamägi, Sandor Liive, ja Kaia Jäppinen – toim). Ja peasekretäri valib täitevkomitee konkursi alusel, isegi kui räägitakse, et kõik on juba otsustatud.

●●**Suure tõenäosusega saab ametlikuks kandidaadiks siiski ka Madis Kallas. Mida te selles arvate?**

Usun ka, et Madis saab hääled kokku. Kui mäng on aus, on see vaid tervitatav, et kandidaate on kaks. Valituks osutub president alles siis, kui kast on lahti tehtud ja üle poole kohal olnutest on kandidaadi heaks valiku teinud. **•**

NOPPEID NEINAR SELI PROGRAMMIST

- Audentese spordikooli filiaale tuleks luua maakonnakeskustesse. Senist süsteemi ei peaks lõhkuma, kuid komplekteerimise tuleks üle vaadata.
- Üldhariduskoolidesse tuleb luua rohkem spordiklasse. Koostöös omavalitsustega saab väga palju ära teha.
- Tippportlaste kõrghariduse toetamine, projekt „Elu pärast tippporti”.

- Ka sellele peab rohkem tähelepanu pöörama, kuidas sportlased näiteks pärast vigastusi ühiskonnas aktiivsetena hoida.
- Spordimeditsiini eriala taastamine Tartu ülikoolis, sel aastal on juba residentuuris üks koht.
- Kääriku spordikompleks tuleb välja ehitada EOK ettevõtmistubaasiks koos uue tehismuruväljaku, spordihalli ja olmetingimustega.

JEANNE MOREAU LAINE MÄGI PATRICK PINEAU

EESTLANNA **Pariisis** ILMAR RAAGI film

EELMISEL KORRAL RÕÖVISID NAD TEMA TÜTRE. NÜÜD JAHIVAD NAD TEDA...

MS12 eesti ja prantsuse keeles, eesti- ja venek. subt!

Saal 1 12:45 15:00 17:20 19:35 (v.a. R, L)
Saal 3 19:45 (ainult L)
Saal 6 19:35 (ainult R)
A.Le Coq Sviit 16:00 (ainult L-P) 18:45 (v.a. L)

Röövitud 2

K12

Saal 2 11:55 14:00 16:05 20:15 (v.a. N) 22:20 (v.a. N)
Saal 10 19:00 (ainult N) 21:15 (ainult N)

ZAMBESIA EESTI KEELES!

KINODES 26. OKTOOBRI

RASHIDA JONES ANDY SAMBERG

CELESTE JA JESSE

K12 ARMASTATUD LUGU

Saal 5 11:40 (v.a. L) 13:45 (v.a. P) 20:25 (v.a. E)
Saal 7 17:30 (v.a. P, E, N)

007 SKYFALL KINODES 2. NOVEMBRIST

ASJASÖLM K12 Saal 1 21:50 (v.a. L) 11:45 (v.a. R) 14:20 19:00 (v.a. N)
Saal 10 13:15 (L-P) 21:15 (v.a. L)
A.Le Coq Sviit 21:15 (v.a. L)

QUEEN IN BUDAPEST 86 L Saal 1 19:30 (ainult R)
MET OOPER HD LIVE: ARMUJOOK L Saal 1 20:00 (ainult L) 12:00 (ainult P)
A-Le Coq Sviit 20:00 (ainult L)

SEENELKÄIK eesti keeles, venek. subt! L Saal 2 18:10 (v.a. N) 15:50 19:50 (v.a. E)
Sööst FEEL THE DIFFERENCE! K12 Saal 2 18:45 (ainult N)
RÄPANE AMET FEEL THE DIFFERENCE! K14 Saal 2 21:00 (ainult N)

LOLA ON VASTU K12 Saal 3 17:45 19:45 (v.a. R)

VAPPER JOCK PERE Saal 2 2D eesti keeles! 11:25 15:35
Saal 3 2D vene keeles! 13:30
Saal 7 2D vene keeles! 12:15 (v.a. L, P)
RAHA VÕIM K12 Saal 3 21:55 13:15 19:25 (v.a. L)
KAMPAANIA Saal 4 K12 13:35 19:20 (v.a. N) 21:20 (v.a. N)
KUMMI-TARZAN eesti keeles! PERE Saal 4 11:50 15:45 17:35 (v.a. N)

TUDENGIFILM 2012 L Saal 4 19:00 (ainult N)
1+1 Saal 5 18:00 (v.a. E) MS12
HOTELL TRANSILVAANIA 3D PERE Saal 5 11:40 (ainult L) 13:45 (ainult P) 12:15 (ainult L)
Saal 7 eesti keeles! 17:30 (ainult P, N)

RESIDENT EVIL: KARISTUS 3D K14 Saal 5 22:30

KUNI ÕO MEID LAHUTAB K14 Saal 6 11:30 17:40
Saal 7 14:45 (v.a. P) 22:05 E-22:15
PROJEKT DINOSAURUS MS12 Saal 6 15:40 21:50
VIIMANE HAUSSMANIDEST L Saal 7 kordus! 19:00 (ainult E)
LOOTUS TÄRKAB MS12 Saal 8 19:15 (ainult N)
TEEL Saal 8 21:30 (ainult N) K14
METSLASED Saal 8 13:45 16:30 K14 19:15 (v.a. N) 22:00 (v.a. N)
VAPRAKE eesti keeles! PERE 11:35
ARMASTUSEGA ROOMA K12 Saal 9 14:30 19:10
GARANTIAJAGA MEES MS12 Saal 9 12:25 17:05 21:40
METSIKU LÕUNAMAA ASUKAD MS12 Saal 10 16:55
TED Saal 10 21:35 (v.a. N) K14

*A.Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklike pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS KUNST ON KINOS

★

EUROPA CINEMAS MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väarikad kinohommikud

ARMASTUSEGA ROOMA

Filmi juhatas sisse Adolf Käis.

Iga 5. seanss TASUTA!

11:00

Pariisis ILMAR RAAGI film

13:55 17:00 19:00

Kummi-Tarzan EESTI KEELES

10:30 13:20 15:45

KINO «SÕPRUS»

★

EUROPA CINEMAS MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

METSIKU LÕUNAMAA ASUKAD

ALATES 27.09.2012

19:00 21:00

16.10

Kummi- Tarzan, eesti keeles	10:30 13:20 15:45	Lõpusirge	17:25
Armastusega Rooma	11:00 19:20	Seenelkäik	21:00
Eestlanna Pariisis	13:55 17:00 19:00	Ainult armastust	21:30
Hõimupäevad: Punane jää	15:00		

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS SÕPRUS:

16.10 Metsiku lõunamaa asukad 19:00 | 21:00

Vaata kino Sõprus nädalakava **www.kinosoprus.ee**

Meryl Streep Tommy Lee Jones Steve Carell

Lootus tärkab

Uus komöödia "Saatat kannab Pradat" lavastajalt

Kinodes 19. oktoobrist

!!!! Eesti Kontsert

T 16. oktoober kell 19
Estonia kontserdisaal
BIRMINGHAM
SÜMFOONIAORKESTER
(City of Birmingham Symphony Orchestra), Solist CHRISTIAN TETZLAFF (viul), Dirigent ANDRIS NELSONS *Brahms. Viiulikontsert D-duur; Sümfoonia nr 4 e-moll*
T 16. oktoober kell 18
Kuressaare muusikakool
Marko Martin (klaver)
Tubin. Klaverisonaat nr 1 E-duur
NB! Tervikteose esmaettekanne!
Liszt. Fragmendid tsüklist "Rännuaastad" III

Info tel Tallinnas 614 7760, Tartus 737 7537,
Pärnus 445 5800, Jõhvis 33 42 000, www.concert.ee

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

17. oktoobril kell 18.00

KARL RISTIKIVI

Enn Nõu Isiklikest kohtumistest Karl Ristikiviga (film/ettekanne).

JEAN PASCAL OLLIVRY JA HELENA TULVE „SÕNAJALAD“

Tõnu Tepandi Ansambel Põlev Ristikivi

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2 eurot, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1 euro

TALLINNA LINNATEATER

Ma armastasin sakslast
7., 10. novembril 19.00

Meie, kangelased
19., 20. oktoobril 19.00

Härra Biedermann ja tulesüütajad
12., 13., 14. novembril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kuulutuste tellimine!

kuulutus.epl.ee

Vali rubriik, kirjuta tekst ja maksa ühes kohas

Eesti Päevaleht

EESTI EKSPRESS RAAMAT

LOHEJOOKSJA Khaled Hosseini

Uus trükk nüüd poodides!

See on lugu sõprusest ja armastusest, reetmisest ja lunastusest.

„Lohejooksja“ on lugu Afganistanist väga erinevatel aegadel – alates monarhia viimastest õitsenguaastatest, kuningavõimu kukutamisest kuni tänapäevase Talibani käes vaevleva rusustatud, mässuliste hirmuvalitsuse all kannatava riigini välja.

Saadaval raamatupoodides. Tellimiseks helista telefonil 680 4444 või klienditugi@ehed.ee

Loe ka Khaled Hosseini teist raamatut „Tuhat hiilgavat päikest“.

N 18.10 KL 20.30

ROCK CAFES

SWINGI SINATRAST- BUBLENI!

Laval
POLITSEI- JA PIIRIVALVEORKESTRI BIG BAND,
Dixieland ansambel

MARGUS VAHER, MARVI VALLASTE,
SILVER LAAS, AIRI ALLVEE

Tallinn Swing Dance Society tantsijad
Dirigent Siim Aidla

Pilet **6€** müügil piletilevis ja tund enne algust kohapeal
Info: www.rockcafe.ee www.ppaorkester.ee

18. okt
Kell 19.00
Nokia
Kontserdimajas

Eesti Vähiliidu 20. Aastapäeva Heategevusetendus

Elu ja armastus

Ivo Linna, Maarja-Liis Ilus
Lenna Kuurmaa, Märt Avandi,
Birgit Varjun, Rolf Roosalu
Rosanna Lints, Kristo Ukanis

RO Estonia solistid
Janne Ševtšenko, Kristina Vähi
René Soom, Oliver Kuusik

Otsa Kooli Sümfooniaorkester
Dirigent RO Estonia Mikk Murdvee
Otsa Kooli Bigband
Siim Aidla juhtimisel
E.T.A. Tantsukool
Koreograafia Rauno Zubko
assistent Eliisa Lott
Produtsent Magnus Mürsepp
Kunstnik Marge Martin
Stilist Kirill Safonov
Konferansjee Mait Malmsten
Tekst Leelo Tungal

Piletid
Piletilevis
ja Ticketpros

EESTI VÄHILIIDU SUURSPONSORID

Roche **AVON** **NOVARTIS**
the company for women ONCOLOGY

TOETAJAD

ERGO **Swedbank** **levira** **Postimees** **Kodutohter** **ERR** **KUMU** **ALTIA** **3** **Avison** **Clear Channel**

ILMAR TASKA

Raamatu esimene osa viib meid Ilmar Taska eluperioodi, kus ta töötab tootmisjuhina Hollywoodi stuudios ja alustab oma filmiprodutsendi karjääri. Autor räägib filmimaailma telgitagustest ja oma heitlikust eraelust. Raamatu teise osasse on koondatud lühijutud autorit loominguliselt inspireerinud või oma saatusega puudutanud inimeste siseheitlustest.

„Tulemus on nii hea, et lugejal on põhjust tänulik olla.”
Andres Laasik

„Kõige hinnatavamaks peangi nende lugude novellilisust, enamasti kõigis neis on olemas see, mis lugejal enesel tuleb juurde mõelda, avastada, taibata, see „vaev” või mõttevälgatus, omaenese leiutis teeb lood lugejale iseäranis meeldivaks.”
Arvo Valton

„Kes oleks võinud arvata, et Taska on sellise nauditavalt nõtkete sulega ja stiilne kirjamees?!”
Tiina Lokk

Raamatud on saadaval raamatupoodides üle Eesti ning tellides klienditugi@lehed.ee või 680 4444.

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepu eest head hinda.

Lõhutud küttepuid müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasöbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Laen

LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083
www.aolaenu.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Trimo Investments - laenu tagatisega ja ilma. Tegemist on finantsteenuse reklaamiga. Tutvu tingimustega, konsulteer, tasuta tel 800 2424. Krediidikulukuse määra näide: 5000€/60 kuud -47%.

Tervis

Parapsühholoog Ž. Stepanjan
Abi alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekäulise, radikulid ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 5858 8910.

Kinnisvara ost

Otsime oma klientidele ja võtame headel tingimustel müüki kortereid Tallinna kesklinna piirkonnas. Info: sun@sunnyhome24.com tel 506 3067, Sunny Home KV

Müük

Müüa lõhutud kuivad ja märjad küttepuid. Info 509 2933.

Müüa soodsas hinnas talusealiha. Info tel 505 9151 või 5354 3002.

Meilt võid leida punki! Müüme kasutatud profimööblit, pakettaknaid jne. Tähetorni 21-j Tall. E-R 10-17 APUNEKS OÜ

Saetud, lõhutud küttepuid: lepp, kask, sanglepp, saar, kuusk ja segapuud koos transpordiga. Tel 672 5338, mob 525 9433 Votikmetsa OÜ

Teenused

KAARDIDENNUSTAVAD
Tel 900 1727 24 h, h 1,09€/min
www.ennustus.ee

NÕUANDELIIN tel 900 5020.
Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele. Kõne hind 0,97€/min.

Merevõim

Geoffrey Till
Teejuht 21. sajandisse

Merehuvilise lugemisvara

Sari „Riigikaitse Raamatukogu” toob lugejani parima valiku sõjanduse- ja julgeolekualast tõlkekirjandust.

Sarja teine raamat „Merevõim” avab merelise julgeoleku erinevaid tahke, andes põhjaliku ülevaate sellest, millised on riikide huvid meredel ja kuidas nad oma huvisid kaitsevad.

Tellimiseks helista 680 4444 või kirjuta klienditugi@lehed.ee. Kõik tellimused täidetakse viie tööpäeva jooksul peale arve tasumist. Raamatud on saadaval ka kõikides parimates raamatupoodides üle Eesti.

Avaldame sügavat kaastunnet Martin Laurile kalli

ISA

kaotuse puhul
AS Tallinna Sadam

Südamlik kaastunne Kaisale

ISA

kaotuse puhul
Janere OÜ kollektiiv

Kallis Carmen ja Rain perekonnaga Sügav kaastunne armsa ema

AIME KUUSI

kaotuse puhul
Eva, Kaili ja Katrin

Kallist

TIINA TIISMAAD

mälestavad kolleegid Swedbank ITst

Avaldame südamlikku kaastunnet lähedastele

Südamlik kaastunne Marget Lootsmannile

EMA

surma puhul
Töökaaslased Fertilitasest

Alati heatahtlikku ja sõbralikku naabrit

IIVI BENSTRÖMI

mälestavad ja avaldavad kaastunnet omastele
KÜ Ehituse11 elanikud

Südamlik kaastunne Eve Uustalule kalli ema

MAIMU UUSTALU

kaotuse puhul
KÜ Retke tee 26 elanikud

Teatame sügava kurbusega, et on lahkunud meie kallis ema ja vanaema

HELMI KÜNKA

3.11.1935 – 14.10.2012
Leinab tütar Kairi perega

Ärasaatmine 20. okt kl 13
Tallinna Krematooriumi kabelis Pärnamäel

Avaldame südamlikku kaastunnet Tavole ja Oliverile abikaasa ja ema

TIINA TIISMAA

kaotuse puhul

Sõbrad
Epp, Paul, Märt ja Tiina, Mart ja Marge, Priit ja Tiina, Jaanus ja Urve, Eduard ja Ave

Südamlik kaastunne Ketlin Kiisale

EMA

surma puhul
Ericsson Eesti AS

Avaldame sügavat kaastunnet Mihkel Lepistile

EMA

surma puhul
ASK.U.Mell

Südamlik kaastunne Malle Aasale kalli

EMA

kaotuse puhul
Töökaaslased Uponor Eestist

Sügistuultes kaebles taevas hall ja pilvist veereb pisaraid...

Kallist ja päikselist

ELLE-MALL REIMANNIT

sünd. Must

Mälestavad sügavas leinas ning avaldavad kaastunnet Vahurile ja kõigile lähedaste

Helju, Aime-Elin, Evi, Elle ja Ljuša peredega

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Draamasari Holby City haigla. Pidada vastu (Inglise 2000)

09.55 Terevisioon*

11.55 Prillitoos*

12.55 Puutepunkt*

13.25 Meie inimesed. Juris*

13.50 Osoon*

14.20 Üks tegu. Kalapüük (ETV 2007)

14.30 Välisilm*

15.00 Reisisari Arktikast Antarktikasse. Kolumbia (Eesti 2012)*

15.30 Kõõgikodanikud, 6/16. VS

16.00 Draamasari Holby City haigla. Pidada vastu (Inglise 2000)*

16.57 100luulepärti. Minagi olin Arkaadia teel. Karl Ristikivi (ETV 2010)

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Draamasari Önne 13 (Eesti 2004)

17.40 Draamasari Südameasi. Lõhutud (Heartbeat, Inglise 2004)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Vabariigi kodanikud

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 OPI!

22.10 Draamasari Nikolaj ja Julie, 17/22 (Taani 2003)

22.55 Komöödiasari ENSV, 35. Veteraanide puhkekodu*

23.25 Draamasari Südameasi. Lõhutud*

00.10 Ringvaade*

01.19 ERR-i uudised

KANAL 2

06.00 Punased roosid (359/400)*

06.45 Multimaania

07.10 Rotid

07.35 Pispõnnide seiklused

08.00 Reporter*

09.00 Ettevaatust inglisa (161/194)*

10.00 Talisman (81/101)*

11.00 Kodus ja võõrsil (5350)*

11.30 Saladused*

12.20 Ärapanija*

12.55 Kuldvillak*

13.30 Team Knight Rider

14.30 Komissar Rex

15.30 Punased roosid (360/400)

16.30 Talisman (82/101)

17.30 Ettevaatust inglisa (162/194)

18.30 Kodus ja võõrsil (5351)

19.00 Reporter

20.00 Krimi

20.30 NCIS Los Angeles

21.30 Süvahavva

22.30 Stealth – superhävitava

00.50 Merepatrull

01.45 Klaasmaja 2 (Glass House. The Good Mother)

03.20 Reporter*

04.10 Rosamunde Pilcher – Kihlatud, armunud, segaduses (Rosamunde Pilcher. Verlobt, Verliebt, Verwirrt)*

TV3

06.15 Beyblade. metallvõitlejad

06.40 Winxid

07.05 Käsna kalle Kantpüks

07.30 Beyblade. metallvõitlejad

07.55 Kaunis Lola

08.55 Kirgede torm

09.55 Vaprad ja ilusad

10.20 Elu keset linna

10.50 Top Shop

11.05 Öhtusöök viiele

11.35 Kõige naljakamad koduvideod

12.05 Kahjutasu

13.00 Ment

14.00 CSI kriminalistid

15.00 Vaprad ja ilusad

15.25 Selline on elu!

16.25 Kaunis Lola

17.25 Kirgede torm

18.30 Kõige naljakamad koduvideod

19.00 Seitsmesed uudised

19.30 Öhtusöök viiele

20.00 Kaua võib!

20.30 Sind otsides

21.30 CSI New York

22.30 Transformerid (USA, 2007)

01.15 Öigluse nimel

02.08 TV3play.ee uudised

02.10 Vale jälgedel

02.55 Kaua võib!

03.25 Seitsmesed uudised

03.50 Sind otsides

04.40 Öhtusöök viiele

05.05 Seitsmesed uudised

05.30 Selline on elu!

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Animasari Völukarussell (Prantsuse 2009)*

07.20 Animasari Tatonka lood (Prantsuse 2010)*

07.30 Animasari Ruff tegutseb (Inglise 1999)*

07.40 Animasari Must ja valge koer (Tšehhi 1990)*

07.50 Animasari Muumioru lood (Kanada/Prantsuse 1996)*

08.15 Lastetuba*

08.30 KeeleVägi (Eesti 2008)

09.00 Ringvaade*

10.05 Kultussari Vang nr 6, 6/17 (The Prisoner, Inglise 1967)*

10.55 Taskus hoiatud tšilikad. Karl Ristikivi (ETV 1992)

11.54 ERR-i uudised

17.05 Kalailm, 18/29*

17.35 Maa ja taeva vahel, 6/10 (Eesti 2004)*

18.00 Animasari Simsala Grimm (Saksa 2000)

18.25 Animasari Näh (Inglise 2007)

18.30 Lastetuba

18.45 Animasari Völukarussell

18.55 Animasari Siilipoiss Alfredi salapäraseid seiklused (Kanada/Prantsuse 2009)

19.05 Animasari Väike Nicolas (Prantsuse 2009)

19.20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles)

19.30 Aktuaalne kaamera (vene keeles)

19.55 Jalgpalli MM valikmäng Andorra - Eesti

21.55 AegRuum, 1/2 (To Boldly Go, Inglise 2012)

22.50 Reisisari Polaartrip, 6/8

23.15 Eesti TOP 7

00.00 Nõukogude Lõidu viimased päevad (The Last Days of the USSR, Prantsuse 2010)

00.59 ERR-i uudised

Kanal 11

06.10 Armastus või raha (122/ 128)

06.55 Sõnasõda*

07.40 Saint Tropez

08.40 Doktor Oz*

09.35 Doktor Oz

10.30 Ellen*

11.25 Superlapsehoidja*

12.20 Top Shop

12.35 Miss Marple*

14.30 Tee õnnele (443)

15.25 Tee õnnele (444)

16.20 Superlapsehoidja

17.15 Naistekliinik (7/132)

18.10 Doktor Oz

19.05 Sõnasõda

20.00 Ellen

21.00 Kuidas alasti hea välja näha?

22.00 Põgenenud

23.00 Kummaline seks

23.30 Seksinipid

00.00 Reporter

00.50 Naistekliinik (7/132)

01.35 Sõnasõda

02.20 Saint Tropez

03.15 Doktor Oz

04.00 Doktor Oz

*04.45 Kasvatamatud tüdrukud

05.30 Reporter*

TV6

06.00 Hommikuraadio

09.00 Seitsmesed uudised

09.30 Kodu keset linna*

10.00 Unistuste printsess*

11.00 Riddicki kroonikad. Kottprime (Pitch Black. The Chronicles of Riddick, USA, Austraalia 2000)

13.10 Top Shop

13.30 Kodu keset linna

14.00 Unistuste printsess 2, 1

15.00 Kohver 1, 4

16.00 Kuidas ma kohtasin teie ema 2, 9*

16.30 Kälimehed

2, 12

17.30 Rajalt maha 4

18.30 Simpsonid 12, 21*

19.00 Clevelandi show 3, 4

19.30 Kuidas ma kohtasin teie ema

20.00 Moodne perekond 2

20.30 Simpsonid

21.00 KINOÕHTU. Riddicki kroonikad (The Chronicles of Riddick, USA 2004) põnevik/seiklus/fantastika/thriller

23.10 Paljalt naljakas

23.40 Rikaste valud

00.30 Salatoimikud

01.25 Hommikuraadio

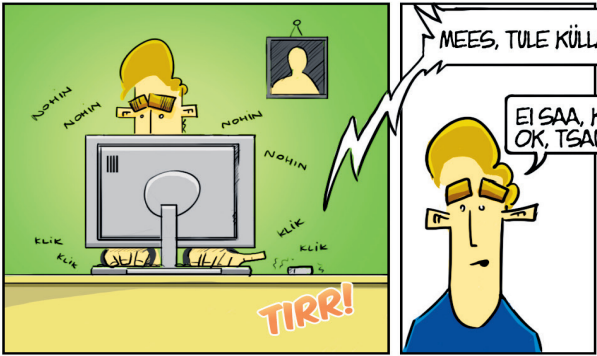
05.00 Kodu keset linna*

05.25 Seitsmesed uudised

05.50 Uudistemagasin

Pauer

KRISTIAN PAUR

Dilbert

SCOTT ADAMS

HOROSKOOP

JÄÄR Sobiv aeg aktiivseks ühis-kondlikuks tegevuseks. Tunned vajadust juhtida ning juhendada. Samal ajal võid kergesti ka üle organiseerida.

SÕNN Suhted on kas elevust tekitavad või siis ülipingelised. Ülemus käib närvidele, aga kallim mõjub erutavalt... Armukadedus võib siiski probleemiks olla.

KAHSIKUD Peaksid keskenduma vaid kõige olulisemale. Päev soosib eelkõige kitsa ala spetsialiste, samuti töönarkomaane.

VÄHK Sinu edevus otsib väljundit, kuid selle leidmine ei ole kerge. Sul võib olla tunne, justkui oleksid millestki olulisest ilma jätetud.

LÕVI Röhk on suhtel, mis on mingil moel ebatavalised või millel on juures kergelt nostalgiline alatoon. Võta täna aeg maha.

NEITSI Kui saad üle kriitilisusest ning kalduvusest tähti närida, võid inimsuhtes vigade parandust teha. Täna tuleks püüda lõpetada kõik poolikud tööd ning mitte käia välja tühje lubadusi.

KAALUD Asjade aura avaldab sulle tugevat emotsionaalset mõju. Võid osta mõne ilusa, kuid täiesti mõttetu vidina. Võid aru saada sellest, mis on sulle tegelikult tähtis.

SKORPION Oled paranoiliselt kahtlustav või lihtsalt väga kinnine. Tundub, et sinu vastu käib salajane intriig. Pärast vaimset tööd lõõgastu füüsilist tööd tehes.

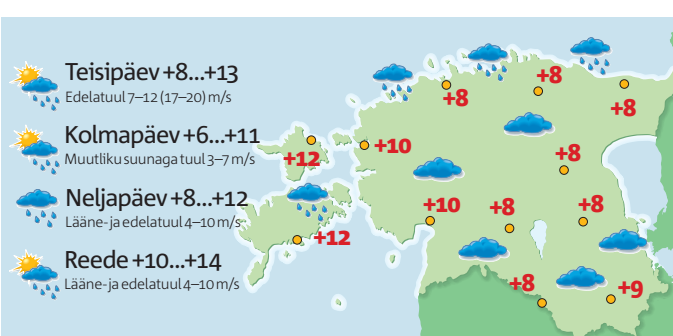
AMBUR Nii täna kui ka homme võidakse sulle anda mõni vihje, millele sa peaksid tähelepanu pöörama. Riskide võtmiseks ebasobivad päevad.

KALJUKITS Raske töörügamine tuleb hästi välja. Ent suhtlemisega võivad olla seotud mitmed raskused – sa oled kinnine ja jälgid end liiga palju kõrvalt.

VEEVALAJA Eelolevatel päevadel koged seda, mida sa tegelikult väärt oled. Samal ajal sobiv päev tegelemaks detailidega. Hoia närve ja püüa rohkem lõdvestuda!

KALAD Sulle tundub, et paljud asjad on teoreetilised ning praktikas seni, kuni sa ise neid ei rakenda! Meeskonnatöös võib pinget hetki ette tulla.

ILM

RISTSÕNA

	RÄNNAK	AB ... (alguses peole)	JALGPUNKT	OLEMIS-LAAD	METALL	METSA-KAHJUUR	KORTER-MAKS	VÕRK-KUDUM	PUU
	VASSILI	OIE	OHKAMINE	AC ... (Milano vutiklubi)	LADINA	... ASTUB ELLU" (V. Adams)	ISTE-ASENDIS	METALL-SEGU	...TUNNE (vaistlik tundmus)
JAHIKLASS									
KAALIUM									
LAHTI									
SÕLM-TEHNIKA LIIK									
EMIL ... (õnu Onnepälu)									
LINN									
VOODI (kõnek.)									
PARTISAN									
LÕPUKS									
SPORDI-KLUBI									
MÖLA									
NAOTUS									
RÕHT-KAEVEOOS									
KELM									
SOOME SUUSATAJA ... MISTO									
MAESTRIK AAFRIKAS									
ASETSEMIS-VIIS									
NAISENIMI									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

●● Jaan loeb ajalehest kuulutust. „Annan nõu, kuidas rikastuda” ja läheb näidatud aadressile. Ühe-toalises peaaegu möbleerimata korteris võtab teda vastu kaltsudes mehike. „Aga miks te siis ise nii vaene olete?” tunneb Jaan huvi. „Seepärast, et mulle ei anna ju keegi nõu, kuidas rikastuda.” ●● Tsirkusetöötajate vanasõna. „Kui lõvi oma puuriukse maha murrab ja põgeneb, siis on õige pea ebameeldivusi oodata.” ●● Püsiklient lõbumaja perenaisele: „Teate, täna tahaks keskkooli- plikat.” „Kullake, kust me teile selle keskkooli plika võtame?” Perenaine läheb asutuse kõige vanema töötaja, 60-aastase Maali juurde.: „Tädi Maali, aidake. Üks meie püsikliente tahab keskkoolitüdrukuga olla. Te olite ju kunagi näitleja, küll te hakkama saate.” Tädi Maali tatsub käsi hommikumantlisse pühkides kliendi poole ja hõikab: „Kes see siin keskkooli plikat tahtis? Tehku kähku, ma jään muidu kooli hiljaks!”

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed. www.sudoku.com

	5			2	3		
	7	3				2	6
2			4			7	
3			1	4	9		
		1	9	6			2
	6			5			7
8	1				4	5	
		7	2			1	

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi. www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

●● Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus.

1	6	3	4	2	7	5	8	9
2	4	8	9	5	6	3	7	1
7	9	5	1	8	3	4	2	6
3	2	7	6	4	9	8	1	5
6	8	1	2	3	5	9	4	7
9	5	4	8	7	1	2	6	3
4	3	9	7	6	2	1	5	8
8	1	6	5	9	4	7	3	2
5	7	2	3	1	8	6	9	4

-1- pihlakas „Ullung” -2- harilik parukapuu -3- aroonia sügisvärvides -4- näarmeline sõstar -5- sahhaliini pihlakas -6- lamedarootsulise kikkapuu viljad -7- tiivuline kikkapuu

Fotod: Tiit Blaatt

Värviliste sügislehtedega põõsad

Aed

Urmas Laansoo
Tallinna botaanikaead

SÜGIS

Miks lehed langevad?

Karmi kliimaga aladel on puudelt ja põõsastelt lehtede langemine paratamatu. Kui lehed jääksid talveks taimedele, murraks raske lumi oksad ja lõhuks võra. Veelgi olulisem on, et juured ei saa külmunud pinnasest vett, kuid sulailmaga toimuks lehtedest aurumine.

Üksnes okaspuud ja lume alla jäävad väiksemad taimed saavad endale lubada luksust lehti või okkaid üle talve rohelisena hoida. Lehtede sügisese värvumise põhjus on päeva lühenemine ja temperatuuri langus. See põhjustab lehtedes klorofüllil ehk leherohele lagunemise ja leherootsu ja varre vahele eraldumiskihki tekke.

Kõige tuntumad sügisessed värvuvad on vahtrad. Isegi need värvuvad eri aastatel erinevalt. Mõnikord on rohkem punaseid toone, teisel aastal rohkem kollaseid ja oranže toone.

Aroonia (*Aronia*) värvub peaaegu igal aastal leekivpunaseks. Aedades kasvatatakse sagedamini söödavate viljadega musta arooniat (*A. x prunifolia*) ja sellest aretatud sorte. Aroonia perekonda kuulub 40 liiki igihaljaid ja heitlehiseid põõsaid roosõieliste (*Rosaceae*) sugukonnast. Looduslikult kasvavad arooniad Põhja-Ameerikas, Kesk-Ameerikas, Himaalajast kuni Jaapanini ja Sumatra saarel. Arooniaid kasvatatakse heki-põõsana ja ilutaimena ning söödavate viljade pärast. Vilju ja arooniamahla kasutatakse hoidiste tegemiseks, veini valmistamiseks, mahlades ja mitmesugustes toitudes ning jookides loodusliku värvina. Aiataimena on aroonia vähenõudlik. Teda võib kasvatada üksikpõõsana või grupina murus, aga ka piirdehekina krundi piiril või ilu- ja tarbeaia eraldamiseks. Aroonia on õitsemise ajal dekoratiivne ja kõige värvikam sügisel enne lehtede varisemist.

Pihlakatel on sügisel kauapüsivad eredavärvilised viljad ja pilkupüüdev lehestik. Pihlakaid (*Sorbus*) on põhjapoolkera parasvöötmes 135 liiki. Valgete dekoratiivsete viljadega on

üsna talvekindel Pratti pihlakas (*S. prattii*) ja Koehne pihlakas (*S. koehneana*). Kireva sügislehestikuga on sahhaliini pihlakas (*S. commixta*) ja Lõuna-Koreale kuuluvalt Ullungi saarelt leitud pihlakasort „Ullung”. See on ka silmapaistvalt suurte teravate dekoratiivsete pungadega ja meil täiesti talvekindel väike puu.

Näärmeline sõstar

Igal sügisel on värvikas Põhja-Ameerikast pärit madal ja tihe näarmeline sõstar (*Ribes glandulosum*). 30–50 cm kõrguseks kasvav roomavate vartega põõ-

sa poolvarjus. Suurepäraselt sobib näarmeline sõstar kallakute ja nõlvade taimestamiseks. Viljade pärast teda kasvatada ei maksa, neid moodustub vähe, kuid need meeldivad lindudele.

Tiivuline kikkapuu

Sügisel kõige värvikamate lehtedega põõsaste esikümnesse kuulub Ida-Aasiast pärit tiivuline kikkapuu (*Euonymus alatus*). Kärepunased lehed ehivad põõsast septembris ja oktoobris. Taime liiginimetus tuleb sellest, et okstel on silmapaistvalt tiivulised korgiliistakud, mis püsivad taimel aastaid.

Need paistavad paremini välja pärast lehtede varisemist hilissügisel ja kuni pungade puhkemiseni kevadel. Paljudel kikkapuudel on värvikad seemned ja kuprad. Need pole inimesele söödavad, kuid meelitavad ligi linde. Enamasti igal aastal viljub rikkalikult lamedarootsuline kikkapuu (*E. planipes*). Looduslikult kasvab Lõuna-Eestis looduskaitsealune harilik kikkapuu (*E. europaeus*), keda meil kasvatatakse pargi- ja aiataimena. Ilupõõsana

kasvatatakse ka naastulist kikkapuud (*E. verrucosus*), suuretiivist kikkapuud (*E. macropterus*) jt liike. Neil kõigil on mitmevärvilised viljad ja kirev sügisene leherüü.

Omapäraste karvaste viljadega on Lõuna-Euroopast kuni Hiinani levinud harilik parukapuu (*Cotinus coggygria*). Parukapuu on ainus anakardiliste (*Anacardiaceae*) sugukonna esindaja, kes meil avamaal vastu peab. Teistes keeltes nimetatakse parukapuud ka suit-supuudeks, sest viljuv põõsas jätab mulje, nagu tõuseks okste vahelt suitsu. Põnevaks teevad parukapuu karvased kauapüsivad viljaraod. Õitsemise ajal on taim tagasihoidlikuma välisega, kuid põnevad viljad püsivad taimel seni, kuni vihm või lumi viljaraod karvadest puhtaks uhuvad. Meil kasvatatakse ka kevadest kuni lehtede varisemiseni purpursete lehtedega parukapuu sorti „Royal Purple”. Parukapuu pole täiesti talvekindel ja võib pakaselisel talvel lumepiirini külmuda. Enamasti taastub ta lume kaitse all olnud okstest jõudsasti. Noor taim on talveõrnem, kuid vanemaks saades põõsa külma-kindlus suureneb. ●

Parukapuu viljuv põõsas jätab mulje, nagu tõuseks okste vahelt suitsu.

sas on täiesti talvekindel. Näarmelise sõstra väärtus on varane pungade puhkemine ja lehtimine kevadel ning silmapaistvalt kirev lehtede sügisvärvus. Haiguseid ja kahjureid esineb näarmelisel sõstral äärmiselt harva. Ta on kasvukoha suhtes vähenõudlik ja kasvab hästi nii päiksepaistelises kohas kui

LEHT + DVD

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastoid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastoid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetus: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epl.ee **Eesti uudised** 680 4400, **kohalikud uudised** 322 3487, **välisuudised** 680 4455, **Ärileht** 680 4400, **arvamus** 680 4450, **kultuur** 680 4470, **sport** 680 4490. **Tellimine** 680 4444, **tellimine välismaale** KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, **reklaam** 680 4500. **EPL Online** www.epl.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

